VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

VÖRÖS LOBOGÓ

AZ RKP ARAD MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI NÉPTANÁCS LAPJA

XXVIII. évfolyam
8543. szám
8 oldal 30 bani
Vasárnap
1972.
szeptember 10.

Nicolae Ceauşescu elvtárs beszéde az RKP KB-nál szeptember 7-én és 8-án lezajlott munkatanácskozáson

Tisztelt elvtársak!

Tanácskozásunkra azért került sor, hogy elemezzük, mit tesznek és mit kell tenniük a jövőben a megyei bizottságok, az összes gazdasági-társadalmi egységeken működő pártszervek és -szervezetek a párt X. kongresszusa és ez év júliusában tartott Országos Konferenciája határozatainak példás megvalósításáért. Az elhangzott tájékoztatók és az e két napon lezajlott vita számos rendkívül fontos problémát hozott felszínre.

Az első titkárok felszólalásukban beszámoltak arról, hogyan igyekeznek feltárni a legjobb lehetőségeket az ipar, a mezőgazdaság, a tudomány és a kultúra fejlődésének meggyorsítására, az egész nép anyagi és szellemi jólétének növelésére. Rámutattak ilyen irányú munkájuk különböző vonatkozásaira, valamint eredményeire. Maurer elvtárs felszólalásában szintén taglalta a szóban forgó tevékenység számos problémáját; ezekre nem kívánok most visszatérni.

Mindannyiunk számára világos, hogy az ötéves tervet mind az iparban, mind pedig a mezőgazdaságban sikerrel teljesítjük, s reális feltételek vannak ahhoz, hogy a munkásosztálynak, az egész népnek a társadalmunk műszaki-anyagi alapja fejlesztéséért kifejtett erőfeszítései nyomán jobban hasznosítsuk a rendelkezésünkre álló produktív eszközöket és alapokat. Ilyen irányban világos programunk van, amelyet az egész párt és nép egyöntetűen magáévá tett. Most az a feladatunk, hogy megfelelő intézkedéseket javasoljunk ki e program példás teljesítésének biztosítására.

Mindenki számára érthető, hogy ebben az irányban lényeges szerepet töltenek be pártszervezeteink és -szerveink. E tekintetben a kongresszus és az Országos Konferencia által megállapított határozatokból, társadalmunk realitásaiból, abból a tényből kell kiindulnunk, hogy a párt betölti a vezető politikai erő szerepét minden tevékenységi területen. Innen ered az az állandó törekvésünk is, hogy megállapítsuk, miként kell gyakorolnia a pártnak minél jobb körülmények között ezt a szerepet. Minthogy a párt nem absztrakt fogalom, az foglalkoztat bennünket, hogy miként dolgozzanak jobban a pártszervezetek minden egyes gazdasági-társadalmi egységben, hogyan dolgozzanak a kommunisták minden egyes vállalatban és osztályon, minden egyes intézményben, hogyan biztosítsák annak a vezető szerepnek sikeres betöltését, amely pártunkra hárul a társadalomban. Végső fokon minden egyes pártszervezet, minden egyes pártbizottság munkájától, beleértve a Központi Bizottságot is, minden egyes párttag, minden egyes pártaktivista tevékenységétől függ — tekintet nélkül arra, hogy milyen tisztséget és helyet tölt be országunk társadalmi munkamegosztásában —, hogy miként teljesíti a párt történelmi küldetését a társadalomban.

Természetesen, amint azt az Országos Konferencián megállapították és mindenki számára ismeretes, a Román Kommunista Párt becsülettel teljesíti ezt a szerepet, eredményesen tesz eleget a rá háruló kötelezettségeknek szocialista társadalmunkban. Azok az eredmények, amelyeket eddig elértünk minden tevékenységi területen éppen annak köszönhetők, hogy pártunk, annak szervei és szervezetei, a kommunisták jól teljesítik a rájuk háruló feladatokat, szüntelenül igyekeznek tökéletesíteni munkájukat. Ez eddigi győzelmeink egyik lényeges tényezője és garancia a jövőre nézve, hogy teljesítjük a X. kongresszus által kidolgozott és az 1972. júliusi Országos Konferencián továbbfejlesztett programot.

Az itt elhangzott tájékoztatókból kitűnt, hogy a megyei bizottságok pártszervezetek igyekeznek valóra váltani az Országos Konferencia határozatait. A konferencia előestéjén köztudomású lett széles körű országos mozgalom indult az ötéves terv határidő előtti, magasabb minőségi szinten és nagyobb gazdasági hatékonysággal történő teljesítéséért. A tömegmozgalom az Országos Konferencia után tovább fejlődött és kihangsúlyozódott. Ekkor is tanúsítja, hogy hős munkásosztályunk, a parasztság, az értelmiség, minden dolgozó szilárdan eltökélte: becsülettel teljesíti az Országos Konferencia előirányzatait, amelyek tökéletesen megfelelnek az egész nép érdekeinek, haladásra és jólétre irányuló törekvéseinek. Az Országos Konferencia után a vállalatokban és intézményeknél lezajlott közgyűlések megkülönböztetett figyelmet fordítottak e problémákra. Noha még két hónap sem telt el a konferencia óta, amint a felszólaló elvtársak szavaiból kitűnt, a pártszervezetek, a megyei bizottságok egyre aktívabban szorgalmazzák a felajánlások, az új feladatok konkretizálását, megvalósításuk útjainak felkutatását.

Szeretném külön megemlíteni itt a fővárosi pártszervezet tevékenységét. A konferencia előtt, de főként az utána kifejtett munka bizonyítja, hogy a Bucureşti municípiumi pártbizottságnak sikerült számottevően javítania munkastílusát és -módszereit, amennyiben konkrétan és közvetlenül foglalkozik a fővárosi vállalatok felajánlásainak megvalósítását szolgáló összes intézkedések kijelölésével. Más megyei bizottságok is ilyen szellemben cselekszenek. Huszonegy megyei pártbizottsági első titkár szólalt fel — de azok a megyei pártbizottságok is, amelyeknek első titkárai nem kértek szót — ugyanebben az irányban munkálkodnak. Úgy tűnik, hogy a fővárosban valamivel előbbre haladtak, s véleményem szerint a Bucureşti municípiumi bizottság tapasztalatát érdemes tanulmányozni, általánosan elterjeszteni, hogy tökéletesítsék a munkát az összes pártszervezetekben.

Végső fokon a pártszervezetek vezető szerepe abban a képességben és hozzáértésben materializálódik, amellyel megállapítják az ország, az összes megyék és helységek gazdasági-társadalmi fejlesztésére vonatkozó intézkedéseket. Mint látjuk, a fővárosban arra törekednek, hogy konkretizálják az ötéves terv túlteljesítését vagy határidő előtti teljesítését. A termékek jegyzékének megállapítása és annak összhangba hozása a minisztériumokkal, az Állami Tervbizottsággal, a Külkereskedelmi Minisztériummal rendkívül pozitív dolognak tűnik. Amint az Országos Konferencián hangsúlyoztam és néhány perccel ezelőtt Maurer elvtárs is mondotta, nem szabad akármit termelnünk, hanem csak azt, ami a nemzetgazdaságnak, a belső igényeknek és a nemzetközi piacnak szükséges. Másodsorban kiváló minőségű termékeket kell előállítanunk — a minőségen pedig értjük a termékek műszaki színvonalát is. Harmadsorban szem előtt kell tartanunk a hatékonyságot, a termékek előállításával felmerülő költségek csökkentését. Szeretném kifejezni azt a reményemet, hogy az összes megyék hasonlóan fognak eljárni. Arra gondolok, hogy minden vállalatnak konkretizálnia kell vállalásait fizikai termékekben, meg kell azt vitatnia a minisztériumokkal, a fővállalatokkal, az Állami Tervbizottsággal, hogy megállapítsák, mit termelnek, s így módon csupán azt termeljük, amit realisan igényel a nemzetgazdaság. Nem szabad termelniünk azért, hogy raktáron álljanak a feldolgozott anyagok vagy csupán azért, hogy felhasználjuk a nyersanyagot, hogy jelenthessük a terv túlszárnyalását.

A fizikai termékekben való konkretizálás lényeges azért is, hogy megakadályozzuk a globális termelés olyan növekedési százalékának kimutatását, amely nem materializálódik konkrét termékekben — az által, hogy a termékeket egyik vállalattól a másikhoz teszik át és regisztrálják. Mi már felhívtuk a figyelmet arra — és újból hangsúlyozni akarom ezen a munkatanácskozáson is: semmiféle termékmozgatás vagy bejegyzést nem szabad megengedni azzal a céllal, hogy mesterségesen felduzzasszák a globális termelést. Ime, miért kell termékek formájában megvalósítanunk mindazt, amit meg akarunk valósítani, mégpedig 1972-es árakban, vagyis a tervben megjelölt árakban. Mindenki alaposan értse meg, hogy állandó árat kell biztosítanunk!

Természetesen, ha jobb minőségű termékeket, új termékeket, műszaki szempontból bonyolultabb gyártmányokat állítunk elő, értékük is nyilvánvalóan növekszik, de e növekedés kapcsolódjék kizárólag magas műszaki teljesítményű termékek előállításához. Például, ha a tehergépkocsigyár 16 tonnás, 28 tonnás, 50 tonnás billenő tehergépkocsikat állít elő, áruk nyilvánvalóan nem lesz azonos az öt tonnás billenő tehergépkocsi árával. A reális fogyasztásokból, a reális műszaki eredményekből kell kiindulnunk, nem pedig a melléktermékek belső mozgalásából, ugyanazon termékek értékének többszörös regisztrálásából. Azt akarom, hogy ezt mindenki világosan megértse. A fővárosi elvtársak eredményei ilyen szempontból szolgáljanak példaként. Természetesen, jobban is lehet csinálni, én az eljárás módjára utaltam, mert a célkitűzések megvalósításának módját még nem tanulmányoztam. Mint látták, a fővárosi elvtársak tekintetbe vették a vállalások számát, a gépszükségletet, a munkaerőszükségletet, a munkaerő szakképzésének módját és helyét, úgyszintén arra a következtetésre jutottak, hogy még csökkenthetik a beruházások volumenét. Úgy tűnik, hogy a munkának ez a módja célszerű, felelősségteljes. Így kell eljárnunk minden megyében. Természetesen örülnénk, ha egyre több megye valósítaná meg a tervet negy és fél év alatt, mint ahogy gratulálnánk azoknak a

(Folytatása a II. oldalon)

A Köztársaság kikiáltásának 25. évfordulója tiszteletére

LENDÜLETES VERSENY az ötéves terv határidő előtti teljesítéséért

Három hónappal határidő előtt

Az erdőkitermelés ütemének növelését nagy mértékben befolyásolja az utak minősége. Megyénkben ezt az utak építésének és karbantartásának fontos műveletét a Dévai Út- és Hídépítő Vállalat sebesi kirendeltsége végzi. S tegyük hozzá mindjárt azt is, hogy nagyon jól. Ez év minden hónapjában túlteljesítették feladataikat s valamennyi útszakaszt határidő előtt adták át a forgalomnak. Most is azt jelentik, hogy a Maraica kitermelő parkettheztartozó majdnem 4 kilométer hosszú útszakaszt három hónappal határidő előtt adtak át rendeltetésének. Bănişoara pedig egy hónappal rövidítették le a tervet. Ilyen feltételek mellett fakitermelőink is eleget tesznek vállalásaiknak.

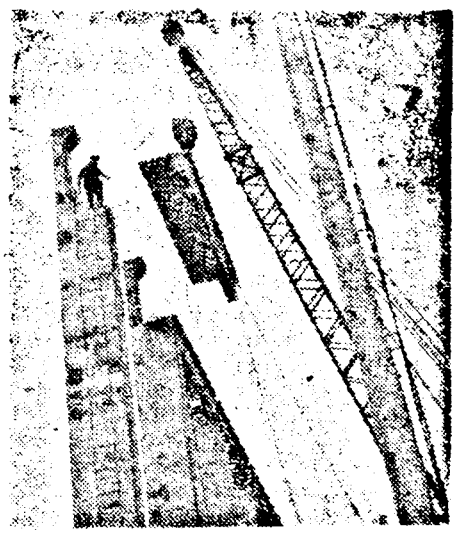

Jó ütemben halad a munka a vegyipari kombinát hatalmas építőtelepén.

Avram Iancu halálának centenáriuma

„A havasok vezére"

Avram Iancu alakja elválaszthatatlan az 1848-as forradalomtól. Az európai 1848-as nemzedék vezéregyénisége s azon belül a feltörekvő erdélyi fiatal polgárságot képviseli, melynek vezérelve volt küzdeni a feudalizmus korhadt rendszere ellen. Annak az ifjú nemzedéknek volt képviselője, mely a jobbágyrendszer ellen küzdő reformer nemességnek vihuros országgyűlésein edződött férfiúvá.

Parasztszülők második gyermekeként született Vidrán, 1824-ben. Apja Alisandru, jómódú jobbágy, a topánfalvi állami uradalom erdőkerülője. A jobbágyi élet minden terhét, a megaláztatás, társadalmi és nemzeti elnyomás minden részletét megismerhette már gyermekkorában.

Elemi iskoláit Vidrán végezte, majd 1837-ben a zalatnai gimnázium latin nyelvű kurzusainak hallgatója lett. 1841—44 között a kolozsvári piarista gimnázium kiváló előmenetelű növendéke. A kolozsvári jogi akadémia elvégzése után szebenbe megy, de itt, a szász patríciusok és a főkormányszék hazájában, a jobbágyivadékok előtt minden felemelkedés lehetősége el volt zárva. Így csakhamar Marosvásárhelyre kerül, ahol a magyar kancellisták mellett mintegy 34 román jogász dolgozott Erdély különböző részéről, köztük nem egy későbbi harcostársa, mint Al. Papiu-Ilarian, Ilie Măcelaru, Vasile Fodor, Samuil Porutiu és mások.

A román és magyar kancellisták között szoros barátság alakult ki s így nem csodálható, hogy a márciusi fiatalok forradalmi programja fellelkesíti a vásárhelyi fiatalokat. Iancuék együtt ünnepelnek a magyar fiatalokkal. Megvan minden remény együttműködésükre.

Az erdélyi konzervatív nemesség azonban elzárkózott a komoly változások gondolatától. Halogatta mind a jobbágyrend-

KOVÁCH GÉZA

(Folytatása az V. oldalon)

Nicolae Ceauşescu elvtárs beszéde

(Folytatás az 1. oldalról)

vállalatoknak is, amelyek négy év alatt teljesítik azt. Ehhez azonban tekintetbe kell venni azt, amit a konferencia hangsúlyozott, azt, amit most is mondottam.

Véleményem szerint említésre méltó, hogy a fővárosi pártszervezet és más pártszervezetek az intézkedések kidolgozásában mind nagyobb súlyt helyeznek a legjobb káderek, köztük a vállalati dolgozók véleményének kikérésére, s aktív részvételükre. Végül is, ahhoz, hogy ezek az intézkedések minél jobbak legyenek, az illető vállalatok munkaközösségétől kell származniuk. A dolgok megtanácskozásának módszerét, azt, hogy minden vállalatból minél több szakembert és dolgozót vonjanak be az intézkedések kidolgozásába általában, meg kell honosítani munkánkban! Csak akkor vehetjük biztosra, hogy az ügyeket a felelősség szellemében intézik, hogy figyelembe veszik a reális lehetőségeket, ha a pártszervezetek, a megyei bizottságok a pártlagok tömegére, a szakemberek és a dolgozók széles munkaközösségére támaszkodnak ugyanakkor így biztosak lehetünk, hogy az illető munkaközösségek mindent elkövetnek a kijelölt intézkedések valóra váltásáért.

Azért hangsúlyozom ezt, mert, sajnos, itt-ott még bürokratikus munkamódszereket alkalmaznak, még előfordul, hogy a munkát az irodában állítják össze hagyják, hogy a dolgok maguktól menjenek — ami miatt egyes intézkedések ellentmondásba kerülnek az ország törvényeivel, a párt által adott útmutatásokkal. E tekintetben megemlítenék egy példát — amit e napokban bővebben megvitattunk —, nevezetesen azt a módot, ahogyan a honpolgárok önkéntes hozzájárulására vonatkozó törvényt alkalmazták. Ez a törvény sok megye, a néptanácsok, a honpolgárok kérésére lett jóváhagyva, lehetővé téve, hogy egyes közérdekű akciókat, a honpolgárok valamelyes pénzbeli vagy munkahozzájárulásával megvalósíthassanak. A törvény feltüntette, mit lehetne tenni, s minden esetre rámutatva, hogy erről a honpolgári közgyűléseknek kell határozniuk. Elhatározták, hogy falvanként, kerületenként vitassák meg, s ezek delegálják képviselőiket, akik üljenek össze és állapítsák meg mi a teendő és mi legyen a hozzájárulás. Így írja elő a törvény. De rájöttünk, hogy a törvény alkalmazása során torzítások történtek. A gyakorlatban az önkéntes hozzájárulás kötelező adóféle lett, a néptanácsok tisztviselőket küldtek ki, akik egyszerűen listákat kezdtek összeállítani arról, hogy minden állampolgárnak mennyit kell adnia. Egyes megyék ezúton akartak maguknak stadionokat, úszómedencéket, sporttermeket építeni noha a törvény ilyesmit nem ír elő, s ha pedig nem ír elő, úgy tiltja. Az önkéntes hozzájárulás egyszerre csak 800 millió lejre emelkedett, ami a dolgozók jövedelméhez képest elég sok. A Pénzügyminisztérium és a Helyi Gazdasági és Közigazgatási Állami Bizottság — amelynek már eleve őrködnie kellett volna a törvény alkalmazásán — hagyta, hogy mindenki saját belátása szerint járjon el. Utasításokat adtam, hogy pontos normákat dolgozzanak ki a törvény előirányzatainak alkalmazására.

Íme, miért szorgalmazom külön, íme miért kell szerintem nagy figyelmet fordítani arra, hogy az összes intézkedéseket a dolgozó tömegekkel való tanácskozás alapján hozzuk meg. Vessünk véget annak a mentalitásnak, hogy „mi bármit elhatározhatunk, mert vezetőerő vagyunk, és mindenki köteles engedelmeskedni nekünk". Az ilyen mentalitás ellentétben áll a párt vonalával, az ilyen mentalitást fel kell számolni. A társadalom jó pártvezetésének, szocialista demokráciánk fejlődésének lényeges problémája, hogy minden cselekedetünkben a pártszervezetekre, a dolgozókra támaszkodjunk, vonjuk be a tömegeket az intézkedések megvitatásába és kidolgozásába. Amikor tehát ilyen irányú eredményeinket hangsúlyozom, felhívom a figyelmet arra is, a továbbiakban fordítsanak még nagyobb figyelmet a tömegek megkérdezésére, hogy ez a módszer a pártszervek és -szervezetek munkájának általános jellemzője legyen a társadalmi élet minden területén. Remélem, hogy ez jellemzi majd a minisztériumok munkáját is, mert Állami szerveinknek szintén ugyanígy kell eljárniuk. Minden minisztériumnak és központi szervnek meg kell értenie, hogy a problémákat csak az általuk vezetett valamennyi egység munkaközösségével szoros együttműködésben, a helyszínen való megvitatással és tanácskozással lehet megoldani.

Kiemeltek itt számos jó tapasztalatot. Úgy vélem, érdemes megemlíteni az Argeş megyei pártbizottság és szervezet tapasztalatát. Ennek a megyének jó tapasztalatai vannak a gazdaság terén is, de ki akarom emelni tapasztalatát a politikai-nevelési tevékenység területén, amelyet érdemes tanulmányozni, és átvenni mindazt, ami jó, általánosítás céljából. Úgyszintén megemlíteném a galati-i pártbizottság tapasztalatát, munkastílusát, azt a gyakorlatát, hogy a megyei büró, a titkárság tagjai kiszállnak a pártszervezetekhez, hogy ott vitassák meg és oldják meg a problémákat. Tudom hogy más megyei bizottságok is hasonlóan járnak el. Kitartóbban kell munkálkodnunk ebben az irányban. Munkánkban fentről lejg, gyökeres változásnak kell bekövetkeznie — áttéve a hangsúlyt az irodából, a papírokkal való tevékenységről a kérdések közvetlen megvitatására és megoldására a gazdasági-társadalmi egységekben lévő dolgozókkal. Ne felejtsük el, még fennáll az a szokás, hogy körlevelekkel, bürokratikusan próbálják megoldani a kérdéseket, ahelyett, hogy konkrétan a helyszínen megvizsgálnák a problémákat. Egyesek átiratokkal és papírokkal akarják igazolni magukat, mondván „én megmondtam, én megírtam". Elintézés helyett egyesek ügycsomókat tesznek elénk, amelyeket egy hónapig is olvashatunk, anélkül, hogy valamit is megértsünk belőlük. A párt- és állami munka fő formájává kell válnia, hogy a kérdések megvitatását és megoldását az egységekben szervezzék meg más vállalatokhoz és minisztériumokhoz tartozó érdekelt személyek részvételével is amint az Országos Konferencián már mondottam — és megismétlem itt is — a Központi Bizottság Titkárságától, a Végrehajtó Bizottságtól kezdve közelebb kell vinni a munkát az alapegységekhez és a problémákat a tömegekkel együtt kell megoldani, ez lényeges feladat, amelytől az előttünk álló nagy problémák megoldása függ! Szorgalmazom tehát, hogy ilyen szellemben határozottan intézkedjenek összes párt- és állami szerveink szervezési formáinak és munkastílusának javításáról.

A jó munkaszervezés különleges jelentőségű probléma. Ezzel kapcsolatosan számos bírálat és javaslat hangzott el itt. Véleményem szerint a munkaszervezés kérdéseit sem helyi, sem központi szinten nem oldottuk meg minden esetben a legcélszerűbben. Van párhuzamosság, van átfedés, s emiatt igen nehéz fellelni azt, aki a felelősséget viseli, akinek meg kell valósítania egyik vagy másik feladatot. Természetesen, úgy értem, hogy a jól szervezett vezető- és irányítómunka is hozzátartozik a termelési folyamathoz. Következésképpen egyszerűsítenünk és javítanunk kell a szervezést. Bizonyos dolgokat már elértünk ilyen irányban a megyékben, de az itt elhangzottaknak megfelelően tovább kell haladnunk. Jónak tartom azt az elgondolást, hogy a propagandatitkár egyben betöltse a néptanács nevelési és oktatási kérdésekkel foglalkozó alelnökének tisztségét is, hogy közvetlenül együtt dolgozzék a szóban forgó feladatok teljesítésére hivatott szervekkel. Úgyszintén jónak tartom, hogy a gazdasági titkárok néptanácsi alelnökök legyenek, annál is inkább, mert a gazdasági komissziók megszervezésénél leszögeztük, hogy ezek párt- és állami szervek. Az intézkedés nyomán a komissziók közvetlenül együtt dolgozhatnak a termelő egységekkel, és valóban jobban megoldhatjuk a kérdéseket. A megyékben tervszerűsítési bizottságokat, osztályokat vagy szolgálatokat is kívánunk szervezni, tekintetbe véve, hogy a jövőben hozzá kell járulniuk az egész terv — nem csupán a helyi, hanem az általános területi terv — kidolgozásához, e tervszerűsítési szervekre tehát szükségünk lesz.

Jónak tartom azt az itt elhangzott ötletet, hogy a szervezési ügyeket intéző titkár legyen a Szocialista Egységfront titkára is, hogy közvetlenül dolgozzék a szakszervezetek és a KISZ, a nőszervezetek koordinálása érdekében, amelyeket, tudomásom szerint, most is a szervezési ügyeket intéző titkár koordinál. Miért csinálják ezt kétszer, amikor egyszerre is lehetne?

Figyelmet érdemel az a javaslat is, hogy tanulmányozzák az ellenőrzés egyesítését a megyénél, legalábbis a párt és a néptanácsi ellenőrzést illetően. Természetesen, létezik pénzügyi ellenőrzés is, ezt is egyesítenünk kell majd, de ezt másféleképpen, tekintettel ennek sajátos, szigorúan gazdasági jellegű problémáira. Tanácskozni fogunk a megyékkel, tanulmányozni fogjuk a párt és a néptanácsi ellenőrzés egyesítésének módozatait. Valóban, miért menjen két instruktor a községbe a párttitkárhoz, aki egyszemélyben a polgármester is, és nem egy instruktor? Miért legyenek istruktoraink az Államtanácsnál, a Minisztertanácsnál és a Központi Bizottságnál is, akik ugyanahhoz az emberhez menjenek vagyis a megyei első titkárhoz, tehát egyszemélyben a néptanácsi elnökhöz is? Amikor a leegyszerűsítésről és összerűsítésről beszélünk, tartsunk szem előtt minden szervezési fokot, beleértve a felső fokokat is. Most nem beszélek a megoldások módjáról, de úgy vélem, hogy az erre vonatkozó, itt elhangzott javaslatok helyesek, elemezni fogjuk őket, és önöket is kérem, gondolkozzanak még, vizsgálják meg a megyékben is, s ha egyéb indítványeik is vannak, küldjék el nekünk, hogy a legmegfelelőbb intézkedéseket hozhassuk meg. A tulajdonképpeni intézkedéseket előzőleg közöljük a megyei bizottságokkal, hogy megvitassuk őket és alkalmazásuk előtt kifejtsék véleményüket.

Valóban vannak lehetőségek a munka fokozottabb ésszerűsítésére. Nem kételkedem abban, hogy ezek megvannak a néptanácsok munkájában is, ahol még sok olyan osztály és szerv létezik, amelyet össze lehet vonni. Arról van szó, hogy egyszerűsítsük a kapcsolatokat és a kontaktusokat, hogy biztosítsuk a fokozottabb operativitást a munkában, a közbeeső láncszemek csupán komplikálják és késleltetik a problémák megoldását. Komolyan kell foglalkoznunk a szervezeti kérdésekkel. Úgy vélem, hogy egyik fő hiányosságunk éppen a szervezés kérdése. Még pártvonalon sem fordítottunk kellő figyelmet e kérdések alapos tanulmányozására. Sokkal komolyabban kell foglalkoznunk a szervezéssel, minthogy ez a vezetés sarkalatos kérdése! A vezetés elsősorban jó szervezést feltételez! Ezért arra kérem a megyei bizottságokat, fordítsanak különleges figyelmet ezekre a problémákra. Természetesen, mi is — itt a Központi Bizottságnál vagy a kormányban — megfontoljuk a szükséges intézkedéseket, hogy tendet teremtsünk ezen a téren. Egyébként az Országos Konferencián el is határoztuk egy olyan szerv létrehozását, amely állami vonalon foglalkozzék a szervezés kérdéseivel! Ennek tevékenységét egybefonjuk azzal, amelyet pártvonalon fejtünk ki az egyszerűsítés érdekében. — Alapjában véve az állam, az államapparátus szervezése a pártmunka szervezését is jelenti, minthogy a párt nem szakítható el az állam, az államapparátus általános struktúrájától.

A jó vezetésnek egy másik oldala, amelyről itt beszéltünk és amelyet csupán megemlíteni szeretnék, a káderek jó elosztása. A jó szervezés feltételezi az erők, az emberek jó elosztását is. Ezen a téren pedig, számos pozitív vonatkozás mellett, hiányosságaink is vannak. Különleges figyelmet kell szentelni ennek a kérdésnek. Erre vonatkozólag egy törvennyel is rendelkezünk. Az erők, a káderek elosztásának kérdése nem áll csupán abból, hogy biztosítjuk megfelelő képességű emberek kinevezését. A káderelosztás véleményem szerint azt jelenti, hogy adott pillanatban a rendelkezésünkre álló erők birtokában megfelelőképpen ellátjuk munkás-, műszaki, politikai és szakkáderekkel a munkaszektorokat, kezdve a termelőegységekkel. Felemlítettek itt néhány káderelosztási hiányosságot, azt, hogy az új egységek nem kapnak megfelelő embereket a normális munka folytatásához, hogy a főiskolai végzetteket néha véletlenszerűen osztják be, anélkül, hogy tekintetbe vennék az elemi szempontokat amelyeket egyébként a Központi Bizottság oktatási határozata és a káderek előléptetésére és elosztására vonatkozó törvény előirányoz. Komolyan foglalkoznunk kell az erők elosztási rendszerének kidolgozásával, biztosítva az összes szektorok kádereinek megfelelő felölelését. Rendellenes dolog, hogy a központi apparátust feldúzzasztjuk mérnökökkel, szakemberekkel, míg a termelőegységek nélkülözni kénytelenek a szükséges műszaki irányítást. Igyekezni fogunk, itt is a legrövidebb időn belül javítani a helyzeten, pontos határkört állapítani meg, hogy rend legyen. Feladatainkat csak úgy teljesíthetjük példásan, ha biztosítjuk a rendelkezésünkre álló politikai, szervezési, műszaki erők helyes elosztását. Ilyen tekintetben vasfegyelmet kell teremtenünk. Ez az összes tevékenységi területek jó pártvezetésének másik vonatkozása.

Ismertették itt az ipar, a fővállalatok és vállalatok számos szép eredményét. Ezzel kapcsolatosan csak egyetlen dolgot, a pozitív tapasztalat általános elterjesztésének szükségét kívánom kiemelni. Valóban szép munkasikereink vannak. Elég ha arra hivatkozom, amit itt mondottak egyes alkatrészek öntéséről, amellyel csökkentik az anyagfogyasztást és kétszeresére növelik a munkatermelékenységet vagy bizonyos alkatrészek hideg extrudálással való megmunkálásáról, amely csökkenti a fogyasztást és többszörösen növeli a termelékenységet! Miért ne tennénk meg a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy biztosítsuk ezeknek az eredményeknek az általánosítását az egész országban? A minisztériumban vannak műszaki igazgatóságok — és nekem úgy tűnik, hogy ezeknek egyik feladata éppen az kellene legyen, hogy tanulmányozzák és általánosítsák mindazt ami új és fejlett tevékenységi területükön. Itt vannak elvtársak a Kutatás- és Technológiaügyi Országos Tanácstól is, valamint a minisztériumoktól is, kérem, tanulmányozzák a legmegfelelőbb formát, amely biztosítsa a létező korszerű eljárások és technológiák terjesztését és minél operatívabb alkalmazását. Valószínűleg figyelmesebben felül kell vizsgálnunk az újításokról és ésszerűsítésekről szóló törvényt is, amelynek egyes előírásai megakadályozzák a jó tapasztalatok általánosítását. Írjuk elő a törvényben, hogy azért, amit egy bizonyos területen feltaláltak, vagy azért, amit egy szektorban alkalmaznak, nem adható másodszor jutalom. Az újítást közzé kell tenni, írásban kell közölni az összes vállalatokkal, megállapítva egyben kötelező intézkedéseket annak alkalmazására a megfelelő területen. Kérem, hogy a tapasztalat általánosításának kérdése szüntelenül a pártszervek figyelmének homlokterében álljon. A műszaki tapasztalat kérdéseiről beszéltem, minthogy nekem ezek tűnnek a legfontosabbaknak de szem előtt kell tartanunk a tapasztalat általánosításának kérdéseit a politikai munka, a pártmunka terén is. A pártmunka területén is rendelkezünk különböző jó munkamódszerekkel — itt meg is említettek néhány példát —, és egyre nagyobb figyelmet kell szentelnünk általánosításuknak egész tevékenységünkben.

Csaknem három éve annak hogy megszerveztük az ipari fővállalatokat. Vannak ezen a téren jó és negatív tapasztalataink is, vonjuk le a tanulságokat az ezen a téren szerzett tapasztalatokból. Az év végéig elemeznünk kell az ilyen irányú határozatok végrehajtásának módját, összegeznünk kell az eredményeket, fel kell tárnunk a hiányosságokat és el kell végeznünk a szükséges javításokat. Nem arról van szó, hogy átszervezősdit játsszunk, de amikor kísérletet hajtunk végre, aligha feltételezhetjük, hogy eleve sikerült megtalálnunk a legmegfelelőbb formákat. Még a fővállalatok megszervezésében is több formát alkalmaztunk, s most meg kell vizsgálnunk, hogy melyek bizonyultak a legcélszerűbbeknek. Még vannak hiányosságok, egyes fővállalatok még nem vették át hatáskörüket, az integráció és a szakosítás lassan halad a fővállalat keretében. Nem minden fővállalat vette át a külkereskedelmi feladatokat, nem tisztázták mindenütt a vállalatokkal vagy más fővállalatokkal való kapcsolatokat. Gyors megoldásra váró problémák vannak, javításokra van szükség tehát.

Felmerült itt néhány mezőgazdasági kérdés is. Nem kívánok a termelési eredmé-

(Folytatása a III. oldalon)

Nicolae Ceauşescu elvtárs beszéde

(Folytatás a II. oldalról)

nyekre utalni, rövidesen megtartjuk a Termés Napját, s akkor majd szó lesz róluk. Természetesen szépek az eredmények, a legtöbb megye az idén túlszárnyalja a tervet, vagyis ebben a szektorban szintén van lehetőség a termelés gyors növelésére. Néhány szervezési probléma — amint több elvtárs említette — azonban itt is megoldásra vár. Természetesen nem kell átszervezniink a mezőgazdasági igazgatóságokat, de bizonyos javítások szükségesek, először is meg kell szüntetni a különböző szektorok és vállalatok túlzott széttagoltságát. Megyei szinten átlag pár száz embert összesítő apparátus működik, ha különböző szervekhez helyezzük szét őket, párhuzamosságokat hozunk létre, gyengítjük az ellenőrzést és az irányítást. Ha valaki kiszáll egy mezőgazdasági szövetkezetbe, több kérdéssel is foglalkozhat. Ha jó agrármérnök megy ki, meg kell hogy tudja oldani az összes kérdéseket a szövetkezetben. Ne küldjünk ki tíz embert olyasmiért, amit egy is elvégezhet. Sohasem lesz olyan sok szakemberünk, hogy valaki állandóan kiszállhasson az összes szövetkezetekbe, minden ágazatban! Nincs is erre szükség! Úgy is túl sok szakemberünk van a központi és megyei apparátusban! Gondoljunk bizonyos javításokra e téren. Véleményem szerint az ezzel kapcsolatban itt elhangzottakat figyelmesen elemezni kell, és anélkül, hogy zavart okoznánk a munkában, össze kell vonnunk az erőket, jobban meg kell szerveznünk munkájukat.

Igyekeznünk kell továbbá erősíteni a szövetkezetközi tanácsokat, növelni hatáskörüket, és ilyen összefüggésben megvizsgálni a megyei szövetkezeti tanácsok szerepét is. Nézzük meg, hogyan szervezzük meg munkájukat, hogy valóban módot nyújtsanak a szövetségi elnökök, a szövetkezetközi tanácselnökök, és rendszeres időközönként a szövetkezeti elnökök összeülésére és a problémák közös megtanácskozására. A szövetkezeti terveket a szövetkezetközi szövetségi elnökök vagy szövetkezetközi tanácsok részvételével, végső fokon pedig a szövetkezeti elnökök részvételével kell összeállítani. Ha az iparban a vállalatvezetőségekkel dolgozunk, a mezőgazdaságban sem állíthatjuk össze bürokratikusan, a szövetkezeti vezetőségek részvétele nélkül a tervet, a szövetség pedig szolgáljon szervezett, demokratikus keretként a problémák megvitatásához és elemzéséhez. Gondolkozzunk tehát azon, hogyan szervezzük meg jobban a szövetkezeti tanácsok működését, hogy ezek a megyei bizottság segítségére lehessenek a mezőgazdasági szövetkezetekkel való munkában.

Úgy hiszem, érdemes lenne elemezni a mezőgazdasági igazgatóságok és megyei szövetségek instruktorainak és irányítóinak a kérdését is, hogy kiküszöböljük az átfedéseket és a párhuzamosságokat, még jobban tisztázzuk a szövetkezetközi tanácsok teendőit. Egyébként azt tervezzük, hogy az év végén, decemberben elemezzük, miként alkalmazzák azokat az intézkedéseket, amelyeket két évvel ezelőtt állapítottunk meg a mezőgazdasági érdekeltetés és a mezőgazdasági munka megszervezésére, beleértve azokat is amelyek a szövetkezetközi tanácsok létesítésére vonatkoznak. Az elemzés alapján levonhatjuk majd a szükséges következtetéseket. Addig is vizsgáljuk meg a szövetkezeti szövetségek és a megyei mezőgazdasági igazgatóságok kérdéseit. Most ne eszközöljünk változtatásokat, hanem részletes elemzés alapján tökéletesítsük a munkát, határozzuk meg jobban a feladatköröket, figyelembe véve az említett szervek létrehozása óta eltelt két évben felhalmozódott tapasztalatot.

Úgyszintén elemezni fogjuk az itt felvetett többi problémát is, valamint azokat, amelyeket írásban terjeszt elő a többi elvtárs, aki nem szólalt fel.

A vita során felvetettek számos általános jellegű gazdasági kérdést. Nem tűztük ki célul, hogy most érdemben elemezzük ezeket. Mégis figyelemmel kell megvizsgálnunk őket, hogy intézkedéseket hozhassunk megoldásuk érdekében.

Szeretném felhívni a figyelmet az információs rendszer megszervezésének sürgős megoldására —, amelyre vonatkozóan határozatot hoztunk, de azt nem nagyon alkalmazzák — azokkal az eszközökkel, amelyek rendelkezésünkre állnak. A nyilvántartás egyszerűsítésére egy munkaközösséget létesítettünk, amely szintén nem sokat tett eddig. Fokoznunk kell a munkát, hogy valóra váltsuk azokat az intézkedéseket, amelyeket a tevékenység vezetése szempontjából e rendkívül fontos területen hoztunk. Helyesnek tartom az első titkárok ezzel kapcsolatos észrevételeit és foglalkoznunk kell a kérdés megoldásával.

Megemlítették a termékek jobb tipizálására vonatkozó kérdéseket is. Egyes elvtársak a fémszerkezetek tipizálásáról beszéltek, elhatároztuk, hogy azonnali intézkedésekkel teremtsenek rendet ezen a téren. A probléma szélesebb körű, nemcsak az építkezésnél, hanem a gépgyártásban és más területeken is szükség van tipizálásra. Meg kell valósítanunk az alkatrészek és alkatrészcsoportok széles skálájának tipizálását. A tipizálás kérdését már felvetettem — ebben a vonatkozásban is működik egy központi kollektíva — és határozottan intézkednünk kell, hogy a különböző termékek tipizálását valóban gyorsan megoldjuk.

Ezzel összefüggésben javítani kell a tervezést. Véleményem szerint a jelenleg vita tárgyát képező törvénytervezet megfelelő kereteket szab ehhez. Várhatók még javaslatok, javításokat kell majd végrehajtanunk, de mint bármely törvény, ez sem oldhatja meg a gyakorlati kérdéseket. Egyes dolgokat viszont a törvényben is világosabban le kell szögeznünk. Jelenleg nagy súlyt helyezünk a termelés értékbeli kifejezésére, ami az átfogó képhez természetesen hasznos, de nem elegendő. Az értékmutatók eltúlozása viszont káros. És felmerült itt a pótalkatrészek, nemcsak a traktorhoz és tehergépkocsihoz való pótalkatrészek, hanem a berendezések karbantartásához szükséges pótalkatrészek problémája is. Itt a termékek, az alkatrészek feltüntetésének vonalán kell haladnunk. Természetesen a központi tervezés szintjén a nomenklatúra legyen szűkkörű, de lent, a fővállalatokban konkrétan foglalja magában az utolsó alkatrészt is. Az összes alkatrészcsoportokat és alkatrészeket csak úgy biztosíthatjuk idejében, ha eleve betervezzük és leszögezzük, ki állítja elő a bizonyos berendezésekhez vagy termékekhez szükséges alkatrészeket, a legkisebbeket is. Tudva, hogy hány traktor, tehergépkocsi és más gép van üzemben, meg kell állapítanunk mindegyik számára a szükséges pótalkatrésztartalékot. Legyen tartalékunk a napi fogyasztáshoz a megyei raktárban, sőt a vállalati raktárban, legyen tartalékunk a központi raktárakban, hogy bármelyik pillanatban kielégíthessük a felmerülő szükségleteket. A legrövidebb időn belül rendet kell teremtenünk mind a tervezésben, mind a pótalkatrésszel való ellátás rendszerében. Mindannak, amit az országban termelünk megfelelő alkatrésze kell hogy legyen a raktárakban, bármely pillanatban. Természetesen nem adhatunk például sebességváltókat minden egyes vállalatnak, de ezek fellelhetők kell hogy legyenek az ország néhány raktárában. Ugyszintén azoknak a nagy géprészeknek az esetében, amelyekre nincs szükség folyamatosan, tartalékkal kell rendelkeznünk, hogy bármely pillanatban biztosíthassuk a szükséges ellátást. Nem engedhető meg, hogy egy vállalat alkatrészhiány miatt leálljon. Tervvel kell kötelezni a vállalatokat, hogy — havonta, negyedévenként — állítsák elő az alkatrészeket, amelyekre szükségünk van, ez kötelező tervelőírás kell hogy legyen. Teljesen fel kell számolnunk azt az anarchiát, fegyelmezetlenséget, és felelőtlenséget, amely a gép- és berendezésállomány karbantartásához szükséges eszközök biztosítása terén uralkodik! Kérem, hogy a jövő évi terv véglegesítésénél ez a kérdés nyerjen teljes megoldást, beleértve ama tartalékok normájának a megállapítását is, amelyekkel rendelkeznünk kell.

Úgyszintén meg kell állapítanunk azoknak az importból származó alkatrészeknek és gépeknek a normáját, amelyekkel kötelező módon kell rendelkeznünk a központi raktárakban — ott, ahol több azonos profilú vállalatunk van. Állandóan rendelkezésünkre kell állnia egy bizonyos alkatrészkészletnek, hogy ne legyünk kénytelenek egyik napról a másikra behozni őket külföldről, vagy pedig hetekre, hónapokra leállítani a termelést. Amikor létrehoztuk a Műszaki-anyagi Ellátásügyi Minisztériumot, megbeszéltük ezeket a problémákat, de még nem nagyon oldották meg őket. Kérem, hogy az év végéig oldják meg ezeket. Idejében gondoskodni kell a berendezésekhez szükséges segédanyagok, a különleges acélok és segédanyagok importjáról, felszámolva a késlekedéseket az ellátásban. Van ötéves tervünk, kis kivételektől eltekintve, jól tudjuk, mit kell tennünk. Jól tudjuk, mire van szükségünk. Intézkedjünk idejében ilyen tekintetben. A vállalatokban mutatkozó hiányosságokon kívül az anyaghiány komoly problémákat okoz. Nem várhatjuk el a vegyipari gépgyáraktól, hogy olyan termékeket állítsanak elő, amelyekhez nem kaptak idejében anyagot. Az első titkárok ellenőrizzék a szerződések megkötését és az ellátás forrását, kísérjék figyelemmel a behozatal kérdését is, akárcsak a kivitel megvalósítását. Szó volt ezekről a kérdésekről, nem kívánok kitérni rájuk. Arra kérem viszont önöket, hogy a hazai gyártmányú berendezésekhez szükséges importanyagokat elsődleges jelleggel szerezzük be, az ilyeneket realizáljuk gyorsabban az előirányzottnál. Létesítsünk külön alapot erre. Nagyszabású beruházási programunk van, és ha nem biztosítjuk a szükséges anyagokat, nem valósíthatjuk meg a programot.

A minőség kérdéseit több ízben taglaltam. Felkérem az első titkárokat, elemezzék a helyzetet az összes vállalatokban, és a minőségre vonatkozó törvénynek megfelelően jelöljenek ki megfelelő intézkedéseket a termékek minőségi színvonalának emelésére. Véleményem szerint célszerű lenne egy, hogy úgy mondjam, végső minőségellenőrző bizottság, amely mérnökökből, kutatási szakemberekből és kiváló munkásokból állna, s ellenőrizné a termékeket az összes többi ellenőrzés után. Legyen ez munkás minőségellenőrző bizottság, tartozzék a megyei pártbizottságok gazdasági komisszióinak hatáskörébe, és a már működő szervekkel együtt hajtsa végre a végső ellenőrzést. Ne engedjünk ki többé a vállalatokból műszaki követelményeknek meg nem felelő berendezéseket vagy termékeket, hiszen károkat okozhatnak gazdaságunknak, kompromittálhatnak bennünket külföldön. Gépeink, traktoraink külföldön találkoznak más gépekkel, más traktorokkal, végigmustrálják egymást és azt mondják: „Ez romániai nézd, hogyan dolgozták ki az ottani munkások", a másik pedig azt mondja: „Ez amerikai, lássuk, hogyan csinálták meg". Ne hozzuk a román gépet abba a helyzetbe, hogy szégyenkezzen a külföldi gép mellett! Nem is beszélek az emberekről, de még a gépet se hozzuk ebbe a helyzetbe! Erélyes intézkedéseket kell hoznunk a minőségi ellenőrzés terén. Úgy vélem, hogy a végső ellenőrzést végző munkásbizottságok létesítése, fokozza a minőség iránti gondoskodást.

Befejezésül szeretném még egyszer hangsúlyozni, hogy minden intézkedést meg kell tenni az Országos Konferencián kijelölt feladatok jó körülmények közötti teljesítéséért, a termelés megtetézésére vonatkozó programok összeállításáért. Úgy gondolom, jó dolog a megyei bizottságok mellett létrehozni olyan bizottságokat, amelyek e munka koordinálásával foglalkozzanak. Abból kell kiindulnunk, hogy be kell vezetni — fentről lefelé — a magas fokú igényesség, a jó szervezés szellemét minden tevékenységi területen. Hassunk oda, hogy a „gyorsabban, jobban és hatékonyabban" jelszó összes pártszervezeteink, az összes dolgozók jelszava legyen. Amikor azt mondom „gyorsabban", arra gondolok, hogy hamarább oldjuk meg a műszaki problémákat, vezessük be gyorsabban a korszerű technológiai eljárásokat, hassunk oda, hogy egész tevékenységünk lépést tartson a műszaki haladással, azzal az ütemmel, amellyel napjainkban a tudomány és a technika fejlődik világviszonylatban. Akkor majd valóban többlettermelést érhetünk el, elérhetjük, hogy a „gyorsabban" jelszó ne legyen fiktív, hanem valóság a tevékenység minden területén. Emeljük szüntelenül a termelés műszaki és minőségi színvonalát, csökkentsük szüntelenül a termelési költségeket, gyarapítsuk gyors ütemben a nemzeti jövedelmet, és ezúton biztosítsuk társadalmunk általános fejlődését, egész népünk anyagi és szellemi jólétének további növekedését!

A megyei pártbizottságok, pártunk összes szervei és szervezetei fordítsák továbbra is a legnagyobb figyelmet a dolgozók életproblémáinak megoldására, az egész népünk életszínvonalának emelését célzó politika megvalósítására. Oldjuk meg körültekintően, szocialista méltányosságunk szellemében és a rendelkezésünkre álló anyagi lehetőségek arányában a lakásproblémákat, a népjóléti kérdéseket, javítsuk szüntelenül a lakosság ellátását a termékek egyre gazdagabb választékával, javítsuk továbbá a közszolgáltatásokat, az egészségvédelmet, hogy egyre nagyobb mértékben kielégítsük a városi és falusi dolgozók sokrétű igényeit. Ez pártunk és államunk egyik lényeges célkitűzése, ez a szocialista építés nagyszerű művének fő célja.

Meggyőződésem szerint pártszervezeteink, munkaközösségeink, minisztériumaink tevékenységének módja szavatolja a jó eredményeket. De tovább kell tökéletesítenünk munkánkat, hogy valóra válthassuk az Országos Konferencián kijelölt összes feladatokat, minden munkavállalásunkat. Foglalkozzunk tehát az idei terv megvalósításával, a példás teljesítéséhez szükséges intézkedésekkel. Ne feledjük egyben, hogy az 1973-as terv döntő jelentőségű az Országos Konferencia előirányzatainak megvalósítása szempontjából. Ezeket az előirányzatokat megvalósíthatjuk, ha időben felkészülünk, ha az 1973-as tervet körültekintően állítjuk össze, ha gondoskodunk alapos előkészítéséről. Amikor pedig az 1973-as tervről beszélek, nem csupán a termelésre gondolok, hanem a technikára is, főként pedig a káderképzésre, mert 1973-ig már nincs sok idő, a jövő évi terv segítségével pedig radikálisan meg kell oldanunk 1974-re és 1975-re a káderkérdést. Gondolok itt a munkáskáderekre, nem csupán a vezetőkáderekre, az egész munkaerőre. 1973 döntő esztendő, és minden figyelmet, minden erőt összpontosítanunk kell a jövő évi terv előkészítésére és megvalósítására.

A mezőgazdaságban foglalkozzunk alaposan és operatívan a termés begyűjtésével. Azokban a megyékben, ahol nagy esőzések voltak, bizonyos nehézségek merültek fel. Egyetértünk azzal, hogy akárcsak az előző években, most is igénybe vegyék az összes erőket a betakarításhoz, beleértve a tanulókat is. Tegyenek meg minden intézkedést a termés késedelem nélküli begyűjtésére, egyben pedig a begyűjtött mennyiségek reális, objektív nyilvántartásának biztosítására. Ugyanakkor készüljünk fel az optimális vetésre, hogy a jövő esztendőben még nagyobb termést takaríthassunk be.

Befejezésül hangsúlyozni kívánom, hogy a tanácskozás rendkívül hasznos volt, egyébként ilyen munkatanácskozásokat minél gyakrabban kell tartanunk. Meggyőződésem szerint az összes megyei bizottságok, az összes pártszervezetek, minisztériumok, fővállalatok és vállalatok, valamennyi dolgozó erőt nem kímélve, mindent megtesz az Országos Konferencia határozatainak példás teljesítéséért, nemzeti vagyonunk további gyarapításáért, a sokoldalú szocialista fejlődés, a haladás és civilizáció útjára tért Románia felvirágoztatásáért.

Teljes sikert kívánok a pártszervezeteknek, a kommunistáknak, az összes dolgozóknak ehhez a nemes munkához!

Kik vagyunk?

Kik vagyunk, mi, emberek? Milyenek vagyunk? Milyenek legyünk? Elveszthetjük-e hatalmunkat a természet erői felett? Feloldható-e az ellentmondás a szédületes ütemű tudományos-műszaki fejlődés és az erkölcsi-tudati fejlődés között? Igaz-e, hogy az emberalkotta szerkezetek, az információ-robbanás, az atomkorszak, az űrutazás, a komputerek korszakában felemelkedhetnek teremtőjük fölé és saját rabságukba hajthatják az embert? Kérdések, izgalmas kérdések, melyek megválaszolása nemcsak azért tarthat közérdeklődésre számot, mivel az utóbbi időben szinte divatcikk lett a humanizmusról folyó elmélkedés, hanem elsősorban az embert fenyegető reális veszélyek miatt, melyekre egyre többször figyelmeztetnek a világ legnevesebb tudósai. Nem élhetünk csipkerózsika-álomban, a hurráoptimizmus ugyanúgy árthat, mint a felelőtlen pesszimizmus. Amikor Gáll Ernő kolozsvári filozófus könyvében(*) e kérdésre választ keres, reális létproblémákat feszeget, melyek így vagy úgy mindannyiunkban felmerülnek. És nem mindegy, hogyan válaszolunk rájuk. Hiszen vallott magatartásformánk „az itt és most" szellemében azokra a kérdésekre is meg kell találnunk a magunk válaszát, hogyan tölthetjük be mi kommunisták, forradalmárok szerepünket a hatalom birtokában?, hogyan törhetünk egyre gyorsabban és biztosabban a jövő felé anélkül, hogy elhanyagoljuk a jelen szükségleteit?, mit tegyen a forradalmár, hogy ne váljék bürokratává a sok kísértés közben? — melyek saját kérdéseink, életünk kérdései. A humanizmus viszonylagosságai című könyv megjelenése még egy szempontból figyelemre méltó esemény: hazai magyar politikai irodalmunk fejlődésének újabb lépcsőfokát jelenti, annak a politikai irodalomnak, melynek megszületése természetes következménye a nemzetiségi kérdés marxi-lenini megoldásának, magasabb fokú fejlődése pedig annak a gyümölcsöző, alkotó légkörnek, mely főként a IX. és X. kongresszus pezsdítő hatására alakult ki.

„Sok van, ami csodálatos, / de az embernél nincs semmi csodálatosabb" idézi indító soraiban a szerző Szophoklészt, hiszen a szocialista humanizmus értelméig csak úgy juthatunk el, ha történetiségében vizsgáljuk a problémát. Innen maga a cím is, hiszen, mint minden kor emberének, nekünk is választ kell találnunk arra a kérdésre, mit hagytak ránk az ókor nagy szellemei, mit tekintünk mi, későbbi örökösök saját hagyatékunknak a tűzhozó titán üzenetéből. „A filozófiai naptár legjelesebb szentje és vértanúja" (Marx) körül két évezrede folyik a polémia s a vita hullámai talán sohasem voltak olyan nagyok, mint napjainkban. A tűzrabló félistenhez való viszonyulásunk alapállásunkat fejezi ki, érdemes hát szellemi zarándokútra indulni a történelem, a gondolkodás és a művészetek történetének útján. S miközben elénk tárulnak a történelem színes ellentmondásokkal, buktatókkal teli freskói, szinte észrevétlenül járjuk be az eltelt kétezer évet, hogy eljussunk a közelmúlt s a mai világ problematikájához, s nemzetiségiként is helyünket keressük a világban. Mert Gáll Ernő arra is talál időt, hogy szellemi zarándokútján elvezessen a két világháború közötti erdélyi kisebbségi magyarság humánumkeresésének forrásaihoz s ezen az eddig még oly sok fehér foltot tartalmazó területen kutassa a filozófiai hagyományokban különben szerény Erdélyben kialakult etikai nézeteket. Az irodalom és etika érintkezésének feltérképezésében ismert nevekkel találkozunk. Kuncz Aladár, Kós Károly, Berde Mária, Áprily Lajos, Szentimrei Jenő, Ligeti Ernő, Dsida Jenő, Bartalis János, Molter Károly, Balázs Ferenc, Kacsó Sándor, Tamási Áron, Krenner Miklós, Paál Árpád, Tompa László, Benedek Elek, Sipos Domokos, Karácsony Benő, Markovits Rodion írásait, bármilyen fogyatékosak is a gazdasági és politikai elnyomás elleni harcosság szempontjából, ez utóbbi nem árnyékolhatja be erkölcsi jelentőségüket. És szükség van Makkai, Tavaszy Sándor, László Dezső, az Erdélyi Helikon szerepének ismeretére is, hiszen a gyalgábori romániaiságot is történeti fejlődésében ismerhetjük meg valódi értékei szerint.

A tűzhozó titán üzenete, Reneszánsz emberkép, A felvilágosodás humanizmusa, Modern Prométheusz, Homo faber, Homo conformans, Homo moralis, Homo humanus, Szisziphosz vagy Prométheusz? A „kisebbségi humanum". Eszmény és valóság — idézzük a rendkívül érdekes és aktuális könyv alcímeit s úgy véljük hogy a gondolatébresztő tanulságok nemcsak az olvasó filozófiai tájékozódását segítik elő, de összevetve saját gondolataival, hozzájárulhatnak annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy kik is vagyunk tulajdonképpen. Mi, emberek, a huszadik század második felének emberei.

*) Gáll Ernő: A humanizmus viszonylagosságai. Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1972.

A harmadik évezred hajnalán

Mivel fenti könyvismertetésünkben a humanizmus viszonylagosságait bemutató zarándokút szellemi vándorának útitársául szegődtünk, úgy érezzük, érdemes tovább folytatni a kalandozást — ezúttal a jövőben. Nemcsak a jelenleg fővárosunkban folyó jelentős nemzetközi futurológiai (futurum—jövő, futurológia — jövőkutatás, és hogy a román terminológiára is emlékeztessük az olvasót: viitorologie) tanácskozás teszi aktuálissá vállalkozásunkat, hanem az a világszerte megnyilvánuló nagy érdeklődés is, mely a jövőkutatás felé fordul, s mely itt-ott már a futurológiai robbanás néven ismeretes. Új szociológiai folyóiratunk*) vaskos (több mint 400 oldalas!) most megjelent második száma között ezért szentelt három tanulmányt is e témakörnek, s hadd hangsúlyozzuk, mindjárt bevezetőnkben, hogy Mihai Ç. Botez, Viorica Varga és Silviu Brucan dolgozatai méltán számíthatnak közérdeklődésre a szakterületeiken kívül álló igényes olvasók körében is. A szocialista országok, de főként a hazai tudósok tanulmányai a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom építőjének igen sokatmondóak, hiszen — mint ismeretes — Románia az első szocialista állam, mely „institucionalizálta a jövőkutatás és a szocialista társadalom vezetése közötti dialógust" (Mihai C. Botez). Erről többek között a nemrég megalakult magasszintű központi és megyei prognózis-bizottságok is tanúskodnak.

Önkéntelenül merül fel természetesen a kérdés: mivel magyarázható, hogy a hatvanas években a kapitalista Nyugat is oly széles fronton indult a jövőkutatás felé, az a Nyugat, melynek ideológiája hosszú időn keresztül visszautasított mindenféle jövővel kapcsolatos kutatást. A kérdésre talán Hermann Kahn amerikai szociológus válasza a legfigyelemreméltóbb: szerinte, ha a harmadik évezredet a világ (értsd kapitalista világ) ugyanolyan „szellemi felkészültség-hiányban" fogja fogadni, mint az 1929, 1941, 1947-es esztendőket, a következmények ma szinte kiszámíthatatlanok. Kahnék természetesen valamiféle kapitalista rendszerű kétezredik évről álmodoznak, az úgynevezett „posztindusztriális" társadalomról, mely olyan társadalmi utópia, mely nem a jelenlegi helyzet megváltoztatását tűzi napirendre, hanem annak valamiféle idillikus megtartását.

De milyen jövő vár a Terrára? Mit kezdjünk vele? Mit kellene tennünk, hogy megőrizzük makro-lakásunkat, a földi ember (egyelőre) egyedüli otthonát? — teszi fel a kérdéseket tanulmányában V. Varga, főként arra az utóbbi 25 esztendőben bekövetkezett válságra gondolva, mely a bioszféra és az ember kapcsolatában állott be. Megközelítése történelmi, fejtegetésében természetesen visszatér a történelembe. Azokra a tudósokra hivatkozik, akik szerint száz és százezer éven keresztül az emberiségnek sikerült megőriznie tisztán a bioszféát, jelentős (sajnos káros) változások csak az utóbbi ezer esztendőben következtek be. Először az időszámításunk utáni ezres években, amikor Európában nagy erdőirtások kezdődtek; a következő lépést az ipari forradalom, az 1700-as évek jelentették, hogy eljussunk a mai napig, a víz- és levegőszennyeződés (sajnos) magas fokáig. Pedig az utánunk következő nemzedékek ugyanolyan jogokkal kell hogy rendelkezzenek a mérgezetlen Föld használatára, mint az előbbiek, ezért viszont tennünk is kell valamit. Az előrelátás, a tudomány mai feltételei között, már nemcsak lehetséges, hanem szükséges is, hiszen a hosszútávú előrelátás hiánya nagyobb veszélyt hozhat, mint bármikor a történelemben. Ma már a kérdés nemcsak az, merre halad a gazdasági, tudományos-technikai, társadalmi fejlődés, hanem az is, hogy merre kell haladnia. A mai világ új problémái ezek, melyek az egész emberiséget foglalkoztatják, s e kérdések megoldásában a szocialista társadalomra különleges, úttörő feladatok hárulnak. Ezért is fordít országunk oly nagy figyelmet a jövőkutatásra, arra a tudományra, melynek képviselői ezekben a napokban fővárosunkban folytatnak dialógust.

A Viitorul social új számából hadd említsünk még — legalább — néhány címet: Kallós Miklós — Szociológia és politika; Krausz S. — A mérnöki funkció teljesítése; Ion Cauc — Vidéki értelmiség és társadalmi integrálódás; A szociológiával most ismerkedők számára pedig: A közvetlen megfigyelés módszere című tanulmány S. Chelcea tollából.

Nem fejezhetjük be e sorokat anélkül, hogy szociológiai folyóiratunk új, bizonyára széles olvasóréteget érdeklő kezdeményezéséről be ne számolnánk. A szerkesztőség, annak érdekében, hogy az irodalmi és művészeti szociológiai kérdések problémáit összekapcsolja a közönségreagálás mozgásának konkrét jelenségével, kerekasztal-értekezletet szervezett, melyen a Love story sikere került terítékre. Olcsó melodráma vagy művészi érték? Ime a kérdés s ezen túl: hogyan magyarázható tömegsikere? Egy filmrendező, egy filmkritikus, egy esztéta, egy filmtörténész, egy irodalomtörténész és — az ifjúság képviseletében — egy bölcsészhallgató és egy elektromérnök ülte körül a kerekasztalt.

E vitára is érdemes odafigyelni.

*) Viitorul social 2. szám.

Az oldalt
KILIN SÁNDOR
szerkesztette

Viselkedéstan

Szükség van-e viselkedéstanra?

Bármilyen furcsán is hangzik e kérdés, (sajnos) itt-ott még mindig felvetődik és nem mindenütt adnak rá pozitív választ. E sorok íróját — aki többek között obsitos tanári minőségében teszi e szerény vallomást — néhány esztendővel ezelőtt — egyszer éppen azért érte bírálat, mert osztályfőnöki minőségében viselkedéstanra „pocsékolt" néhány nevelőórát. A hasonló hangú kritika, vagy az enyhébb szájhúzogatás (szerencsére) egyre kevesebb, s nem tartjuk véletlennek, hogy éppen a Politikai Könyvkiadó vállalkozott arra, hogy tiszta vizet öntsön a pohárba. Nem, nem arról van szó, hogy az Új idők illemkódexe mintájára képmutató viselkedési normákat fogadjunk el, hiszen társadalmunk új emberének szavai és tette egyek kell, hogy legyenek. Új viselkedéstanunk tehát elsősorban erkölcsi, etikai jellegű s az Országos Konferencián kidolgozott A kommunista életmód és munka, a szocialista etika és méltányosság normáinak tervezetére kell alapozódnia.

A Politikai Könyvkiadó gondozásában most megjelent Cum ne comportăm*) című könyvecske nem törekszik sem arra, hogy valamiféle erkölcsi parancsolatokat osztogasson, sem arra, hogy szigorú, áthághatatlan szabályokat állítson fel a szocialista ember viselkedését illetően. A meggyőző formát választotta: a szerzők interjúkat készítettek ismert munkásmozgalmi harcosokkal, kulturális, politikai, tudományos, társadalmi életünk személyiségeivel s az ő életük tapasztalataiból nyújtanak egy csokorra valót az olvasónak. Olyan témák kerülnek itt emberközelbe, mint a nagy célokért folyó élet szükségessége, a hazafiság fogalmának új tartalma, a mi ifjúságunk helytállása, a bátorság, szerelem, udvariasság, siker, szavak és tettek közötti azonosság, — már a felsorolás is jelzi azt a széles skálát, mellyel egy mai életünket tükröző viselkedéstannak foglalkoznia kell. Hiszen a hogyan éljünk?, hogyan viselkedjünk?, hogyan valósítsuk meg úgy életcélunkat, hogy biztosíthassuk mind személyiségünk széles kibontakozását, mind a társadalom iránti kötelességünk teljesítését? — olyan kérdések, melyek minden fiatalt érdekelnek. S hogy mindennek milyen nagy jelentősége van, hadd emlékezzünk — a kezünkben tartott könyvecske emlékeztet — az 1860-as esztendő egyik estéjére. A Marx család szokásos derűs, munka utáni családi estje volt, amikor az öreg Karl (természetesen csak a fiatalokhoz képest öreg) lányaival beszélgetett. Jenny és Laura, ez a két intelligens, kedves kisasszony szokatlan kéréssel lepte meg édesapját: azzal, hogy válaszoljon húsz kérdésre. A válaszok fennmaradtak, s hadd idézzünk mi is néhányat közülük: Kedvelt emberi tulajdonsága? — az egyszerűség; Milyen tulajdonságot kedvel a férfiaknál? — az erőt; Milyen tulajdonságot kedvel a nőknél? — a gyengédséget; Milyen tulajdonság jellemzi Önt? — az egyetlen célra való összpontosítás; Mi a boldogság? — a harc; Milyen tulajdonságot ítél el a legjobban? — a szervilizmust; Kedvelt elfoglaltsága? — az olvasás; Kedvelt hősei? — Spartacus, Kepler; Kedvelt mondása? — Nihil humani a me alienum puto (Semmi sem idegen tőlem, ami emberi); Kedvelt mottója? — De omnibus dubitandum (Mindenben kételkednünk kell).

Sok tanulságot rejtenek magukban e fenti válaszok, nemcsak Marx erkölcsi-etikai nézeteivel kapcsolatban, hanem általában az ember magatartásáról. Magunk is ellenőrizhetjük jellemünket hasonló játékokkal, hiszen az ilyenfajta szellemi játék hozzásegíthet ahhoz, hogy valóságot mutató tükörbe nézzünk.

Az idézett könyv számos olyan kérdésre próbál feleletet adni — ismételjük, nem szigorú meghatározások, erkölcsi törvények formájában, hanem élettapasztalatok, életutak felmérése révén, — melyek valós kérdései a mai embernek, a mai ifjúságnak. Mi a hazaszeretet? Vannak-e új vonásai mai életünkben? Igaz-e, hogy a mi ifjúságunk előtt nem állnak kisebb célok, mint az előző nemzedékek előtt? Mit jelent a jellemes ember fogalma? Mit jelent életünkben a szenvedély? Mi a szerelem? Mennyiben változott ez utóbbi az új nemzedékeknél? De folytassuk tovább a kérdéseket olyanokkal, melyek talán mellékeseknek tűnnek, pedig nem azok. Al. Graur akadémikusnak szögezték a kérdést: megállapíthatjuk-e valakinek a műveltségét beszédmódjából? Vagy: helyes-e ha a gyermek a szülőt tegezi? Vajon nem olyan konvenciókról van-e itt szó, melyek feleslegesen bonyolítják életünket? Egyáltalán a beszédmodorral, az illemmel érdemes-e, szükséges-e foglalkozni? Ecaterina Oproiu ismert írónő pedig olyan kérdésekre válaszolt, mint például: felületességet jelent-e a divatos öltözködés? Lehetsz-e elegáns szerényebb anyagi eszközökkel? stb., stb., s válaszain keresztül is mélyebb etikai és társadalmi összefüggéseket keres.

Hogyan viselkedjünk? — szól a kérdés. Fiatalok és idősek, szülők és nevelők egyaránt számos olyan választ találnak a fenti interjúkban, melyekre érdemes odafigyelni. Nem recepteket, s talán ez a könyv legnagyobb érdeme.

*) Cum ne comportăm, Editura Politică, 1972.

1872 Avram Iancu halálának centenáriuma 1972

Țebea — a mócok Pantheonja

A Fehér-Körös felső folyásánál van egy hely, ahol száz évvel ezelőtt örök nyugalomra helyeztek a nagy erdélyi forradalmárt, azt az embert, aki „első nagyságrendű csillaggá vált Románia történelmében" — Avram Iancut. De Țebea megőrizte legendás Tölgye alatt Horia mócokhoz intézett, forradalomra buzdító szavait, és itt pihennek a becsapott és kivégzett Ion Buteanu tábori földi maradványai is, a nemzet más hősei mellett.

A mócok jobb életéért vívott harcaira, himnusszerűen szárnyaló dalaira, lándzsáira és cseresznyefa ágyúira, kitörő vulkánhoz hasonló forrongó vágyaira, a szájhagyományokban is megmaradt, élő történelemre emlékeztető helyet akár a mócok Pantheonjának is nevezhetnénk. Nem mehetsz itt el anélkül, hogy fedetlen fővel be ne lépj a történelem templomába, akár néhány pillanatra, szót válts az elmúlt idővel, megnézd a megabroncsozott, zöldleveles ágát lángként őrző Tölgyet, vagy a tiszteletadás jeleként két ágyú közé helyezett sírhelyét Avram Iancunak. Márványtábla szavai figyelmeztetnek: „Itt Țebean, a történelmi emlékművé vált Tölgy alatt beszélt Horia, az 1784-es népi felkelés vezére a mócoknak a feudális társadalmi rend elleni harci terveiről. Ugyanitt található az 1848-as forradalomban paraszttömegeket vezető Avram Iancu sírja. Ezen a történelmi helyen kötöttek meg, 1935 decemberében a Román Kommunista Párt kezdeményezésére az Antifasiszta Népfront egyezményt." Nézed, elolvasod a márványba vésett mondatokat, s a haza történelmének nagy eseményei vonulnak el lelki szemeid előtt.

1966 október 9-én megálltak itt a hunyadi tájakat meglátogató párt- és államvezetők. Nicolae Ceaușescu elvtárs fiatal tölgyet ültetett el az öreg Tölgy mellé, a nagy elődök megbecsülése jeléül, egy fiatal hajtást hogy századokon keresztül hirdesse a mai Románia dicsőségét, Iancu beteljesedett álmát.

Nem teheted meg, hogy ne állj meg Țebeán. Megállítanak a 71 éves Teodor Dragoșa, a Horiáról és Iancuról szóló legendák és történetek nagyszerű ismerőjének, a helyi hagyományok, a legendás hősöket idéző dalok ihletett énekesének egyszerű szavai.

Țebea mindenekelőtt Avram Iancut jelenti, mert ez a hely az egy évszázaddal ezelőtt átélt tragédiát idézi. A Hegyek királyának temetésére százával jöttek a mócok falvaiból, a Fehér-Körös mentéről és azon túlról, a Zarándi tájakról és a Maros völgyéből, mindenünnen. Harmatkönnyeket sírt hajnalban a fű, délután és este messze hangzott a havasi kürtök búgó gyászéneke, messzire világított a hosszú gyászmenet hordozta láklyaláng.

A țebeai füvek és fák ma is őrködnek, reggelenként harmatot hullatva, a Hegyek királyának sírhalma fölött. Mi, emberek pedig kegyelettel emlékezünk.

VITALIE MUNTEANU

Iancut énekli a nép

Az Avram Iancu centenárium alkalmából a Népi Alkotások és Művészeti Tömegmozgalom Arad Megyei Irányító Központja csinos kis kötetet adott ki IANCULE, DORULE... címmel. A mócok nagy vezérének emlékét idéző gyűjteményt PAVEL GALEA tanár, a Filológiai Tudományok Társasága aradi fiókjának elnöke rendezte sajtó alá.

A kiadvány első része a népköltészeté: rövidebb-hosszabb versek, balladák, történetek. Nagyrészük valószínűleg hosszú-hosszú ideje él a mócok nyelvén; a kegyetlenül elnyomott móc nép szenvedéseiről, keserves életéről szólnak. Ez a sanyargatott, elkeseredett nép hősnek kijáró tisztelettel tartotta számon Avram Iancut, s mint a szegények ügyéért harcoló többi nagy fiát, őt is legendai babérkoszorúval koronázta meg. „Futnak az urak, ahol Iancu megjelenik, reszketnek a papok, ha Iancut látják."

Jelen vannak a kötetben olyan újabb keletű népi alkotások is, melyek Iancu kései utódainak megváltozott életéről vallanak. A Mócvidék mai lakói felkeltenék sírjából Iancut, hogy lássa álmainak beteljesülését.

A gyűjtemény befejező részében néhány helyi költő versei sorakoznak, mintegy tanúskodva arról, hogy máig sem halványult el az Avram Iancu alakját övező dicsfény, sőt kifejezettebbé vált az iránta érzett tisztelet.

A kötet népi ihletésű, hangulatos illusztrációi — COTT IOAN munkái — szervesen illeszkednek a szöveghez, emelik a kiadvány művészi értékét.

A Népi Alkotások és Művészeti Tömegmozgalom Arad Megyei Irányító Központja csak elismerést érdemel ezért a szép munkáért. És bizonyára el is éri vele célját. Az olvasóközönség népes táborának ismereteit gazdagító alkotás társadalmi-politikai dokumentumként hat. Kivilláglik belőle a nép és helyi költőink érzelemvilága és élete, a történelmi igazság.

(szuhay)

Avram Iancu sírja Țebeán.

„A havasok vezére"

(Folytatás az 1. oldalról)

szer felszámolását, mind a nemzeti követelések teljesítését. Ez a halogató taktika eltávolította a jobbágysorból felemelkedett román értelmiséget s mindenekelőtt a magát Horia unokájának valló Avram Iancut. Március 26-án Marosvásárhelyen, Avram Iancu lakásán számos román ifjú gyűl össze, s elhatározták a balázsfalvi nemzeti gyűlés összehívását. Ugyanakkor Abrudon egy másik fiatal, radikális forradalmár, a később tragikusan elhunyt Ioan Buteanu áll a mozgalom élére s felveszi a kapcsolatot a kolozsvári román fiatalok vezérével, a kisnemesi származású Micaș Ferenccel is.

Nyilvánvaló, hogy a jobbágy- és nemzeti kérdés megoldásának halogatása miatt a román értelmiség bizalma megrendült a magyar forradalom erdélyi vezetőiben, s így célkitűzéseiben csakhamar közös nevezőre jut a román negyvennyolcasok Bécccsel szimpatizáló csoportjával, kik mind a jobbágykérdés, mind a nemzeti szabadság megoldását a császári udvartól várták.

A történelem utólagos nagy vitáiban gyakran túlozták el egyik vagy másik fél taktikai hibáját. Ma már azonban világos, hogy a periferikus erdélyi viszonyok közepette, 1848-ban csakis egy nagyon radikális szociális és nemzetiségi politika hozhatta volna közös nevezőre a különböző baloldali csoportok célkitűzéseit.

Az erdélyi diéta, melynek összetétele elsősorban a reformer nemesség álláspontját tükrözte, nem vette tekintetbe a románság balázsfalvi határozatait, s az egyre nyugtalanabb parasztok ellen represszív intézkedéseket foganatosított, melyek eredményeként Avram Iancu vezetésével a Nyugati Szigethegységben kirobbant a román parasztság felkelése.

A bécsi reakció nagyon ügyesen használta ki ezeket az ellentéteket, s bár Bem erdélyi hadjárata nyomán a császári erőket Erdély területéről kikergették, Avram Iancu erői biztosan tartották magukat a hegyekben.

A baloldali forradalmárok nyomására 1849 tavaszán végre a forradalmi magyar kormány megindította a békét kereső tárgyalásokat Iancuval, s Dragoș román képviselőt Abrudra küldte. A tárgyalások sikeresen folytak, azonban Hatvani őrnagy esztelen támadása ismét felszította a harcokat, melyek véres kimenetelű eseményekhez vezettek s e harcok során halt hősi halált egyrészről Ion Buteanu, másrészről a márciusi fiatalok radikális vezére, Iancu nagy csodálója, Vasvári Pál.

A cári seregek erdélyi betörése és sikeres előrenyomulása azonban új helyzetet teremtett, s mindkét részről újra keresték a közeledést. A tárgyalásokat maga N. Bălcescu közvetítette. 1849 augusztus 3-án Iancu már semlegességet ígér a magyar kormány békeajánlatára. „A magyar kormány Bălcescu, a román emigráció megbízottja útján hozzánk juttatott békeajánlatát illetőleg sajnálkozásunkat kell kifejeznünk amiatt, hogy a jelenlegi körülmények között nem tárgyalhatjuk meg magyar testvéreinkkel a béke helyreállítását — írja Iancu. — Mégis, hogy meggyőzzük önöket a magyar nemzet iránti tiplált testvéri érzületről — folytatja s továbbiakban — elhatároztuk, hogy e harcok egész ideje alatt semlegesek maradunk a magyar hadsereggel szemben, mi nem támadjuk meg, csak védekezni fogunk, ha minket támadás érne az ő részükről. Reméljük, hogy e semlegességet respektálni fogja úgy a magyar kormány, mint hadseregének vezetői."

Bălcescu közvetítése nyomán Szegeden végül is megszületik a „Projet de pacification" és egy egyezmény a román légió felállítására. A magyar kormány akkor már Aradon székel s Görgei Șiria alatt kívánja összpontosítani erőit, hogy beékelve magát Haynau és Rüdiger közé, megkísérelje a lehetetlent. Bem Erdélyből menekül, Petőfi is elesett már, mikor E. Murgu személyesen siet Iancu táborába, hogy hírül vigye a szegedi egyezményt.

De ekkor már késő, 1849 augusztus 13-án Șiria és Szőlős között Görgei hadteste harc nélkül gulába rakja fegyvereit. Pár nap alatt a császári és cári erők úrrá lesznek egész Erdélyen. A gyászos emlékű október 6 már csak a szomorú epilógust jelenthette s egy lelkesedő, sokszor egymással szemben álló, de közös gondolatú egyéniségekben gazdag forradalmi szakasz lezárult.

A forradalom leverése után az alig 25 éves román főparancsnok korábbi meggyőződésének megfelelően, most megbízonyosodott Bécs ígéreteinek hazugságában, Iancu bécsi útja sikertelenül végződik, s a balázsfalvi program nemzeti követeléseinek teljesítését a bécsi udvar megtagadja. Iancu családása és belső dilemmája teljessé válik. Visszavonul havasi népe körébe, visszautasít minden kitüntetést s mint a parasztok legelső perének védelmezője, teljes belső meghasonlással eleget tesz barátai unszolásának, hogy még egyszer megkíséretje megnyerni a császár bizalmát a románok iránt. Ferenc József erdélyi útja alkalmával azonban kerülni a személyes találkozást. Iancu tartózkodása, a császári kitüntetés visszautasítása most már nyílt okot szolgáltat a császári abszolutizmus számára, hogy Iancut végképpen félreállítsa. 1852 augusztus 17-én letartóztatják. Pár napi fogvatartása alatt durván bántalmazzák s ez megadja a végső lökést a teljes tudathasadás felé.

Életének hátralévő része alatt a hegyeket járja, barátai segítik, kóborlása közben csak a havasi erdők s a móc parasztok körében talál némi nyugalomra.

1872 szeptember 10-én súlyos belső vérzés következtében szervezete végképpen felmondja a szolgálatot. Három nappal később Țebean, Horia tölgyfája alatt a nép hatalmas részvéte mellett helyezik örök nyugalomra.

Üstökösszerű élete nagyszerű tanulság múlt és jelen számára. Tiszta szándékát, forradalmi elveit, ragyogó szervezőkészségét keresztezte korának sajátságosan szétágazó, ellentmondásokkal teliített világa. Az események alakulása igazolta a Bălcescu megfogalmazta igazságot: „...a nemzeti szabadság nem jöhet a császári udvaroktól, s az elnyomók és uralkodók könyörületéből, csakis az összes románok szoros szövetségéből, valamennyiük felemelkedéséből, szoros szövetségben az összes elnyomott népekkel".

Iancu mind életében, mind halála után a magyar közvélemény osztatlan rokonszenvének örvendett.

Halálának századik évfordulóján, a történelem nagyjainak kijáró tisztelettel emlékezünk meg róla.

1972. szeptember 10.,
Vasárnap

Napkelte 5.49, napnyugta 18.36 órakor. Az évből eltelt 254 nap, hátra van még 112.

■ 100 esztendővel ezelőtt hunyt el Avram Iancu, az 1848-as erdélyi forradalom egyik vezéralakja.

Filmek

DACIA: Tudományos láthatár. Harman Virginiából (am) (9.30, 11.45, 14, 16.15, 18.30, 20.45); STUDIÓ: Victor Iliu. Hajótöröttek az űrben (am) (10, 14, 17, 20); MUREŞUL: Klepszidra. Utolsó ismert lakhely (fr) (10, 12, 14, 16, 18, 20); IFJÚSÁGI: Rani és barátai. A kék elefántok órája (cs) (10, 14, 16, 18); PROGRESUL (Ujarad): Szavak. Love Story (am) (15, 17, 19); Lázadás (10) SOLIDARITATEA (Gáj): Himzések. Hatalom és igazság (r) (9, 14.30, 18); CFR (Grădiște): A zene mindenekfelett. A róka után (a) (15, 17, 19).

A VIDÉKI MOZIK MŰSORA

LIPPA: Nicolae Ceaușescu elvtárs látogatása Tanzánia Egyesült Köztársaságban. Csárdáskirálynő (m. n); INEU: Do, re, mi. Dél csillaga (am); CHIŞINEU CRIŞ: Sokak iskolája. A kis fürdőző (fr); NAGYLAK: G. Tăttărescu festő. A vonat (fr); KÜRTÖS: Játékok. Bullit hadnagy (am); PANKOTA: A Ceahlău mondái. Egy virág és két kertész (i); SEBES: Ghiață festő. Spanyol ritmusok (sp); SZENTANNA: A második év jegyesei (fr); PÉCSKA: Natali. Simon Bolivar (sp); ŞIRIA: Gaudeamus. BD a hegyekben és a tengeren (r); VINGA: Metamorfózisok. A nagydíj (am); BUTYTYIN: A Duna vízállása. Az utolsó harcos (am).

Hétfőtől

DACIA: Az agy (o—f) (9.30, 11.45, 14, 16.15, 18.30, 20.30); STUDIO: Az üzlet (o) (10, 12, 14.30, 16.30, 18.30, 20.30) Kedvező idő esetén 20 órakor a kerthelyiségben; MUREŞUL: Holt vidék (m) (10, 12, 14, 16, 18, 20) Kedvező idő esetén 20 órakor a kerthelyiségben; Az élet kereke; IFJÚSÁGI: Ifó a gesztenye (o) (10, 14, 16, 18, 20) Kedvező idő esetén 20 órakor a kerthelyiségben; PROGRESUL (Ujarad): Waterloo (t—sz) (16, 19); SOLIDARITATEA (Gáj): Nulla délkör (l) (17, 19); CFR (Grădiște): Korda kapitány (cs) (17, 19).

A VIDÉKI MOZIK MŰSORA

Lippa: Gyümölcsös a sztyeppén (sz); INEU: Tizenkét dühös ember (am), CHIŞINEU CRIŞ: Szerelem nulla fokon (r); NAGYLAK: Vizsgálat az Excelsior szállóban (cs); KÜRTÖS: Cirkuszparádé (sz); PANKOTA: Dél csillaga (am); SEBES: Szent Lukács visszatérése (sz); SZENTANNA: Július 6 (sz); PÉCSKA: A vonat (fr); ŞIRIA: Sztrogoff Mihály (b—am); VINGA: Hely a szerelmeseknek (fr); BUTYTYIN: A bokszoló (l).

Múzeum

A Kultúrpalotában lévő Arad Megyei Múzeum naponta — hétfő kivételével — a látogatók rendelkezésére áll, délelőtt 11 órától este 19 óráig. Megtekinthető az 1848—49-es forradalom múzeuma. Belépti-díj: felnőtteknek 1 lej, tanulóknak egyetemistáknak, katonáknak 0,50 lej. Cím: Enescu tér 1. szám. Telefon 164-99.

Időjárás

Az Aradi Meteorológiai Központ jelenti: ma, szeptember 10-én változó idő, napközben felhős égbolttal. Helyi eső lehetséges. Mérsékelt, majd kissé megélénkülő déli, délnyugati szél. A hőmérséklet nem változik lényegesen. Várható legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 12 és 17, a legmagasabb nappali hőmérséklet pedig 20 és 25 fok között.

Várható időjárás szeptember 11-én és 12-én: az idő fokozatosan felmelegszik, eső nem valószínű

Tájékoztató

Szerkesztette KOVÁCS SÁNDOR

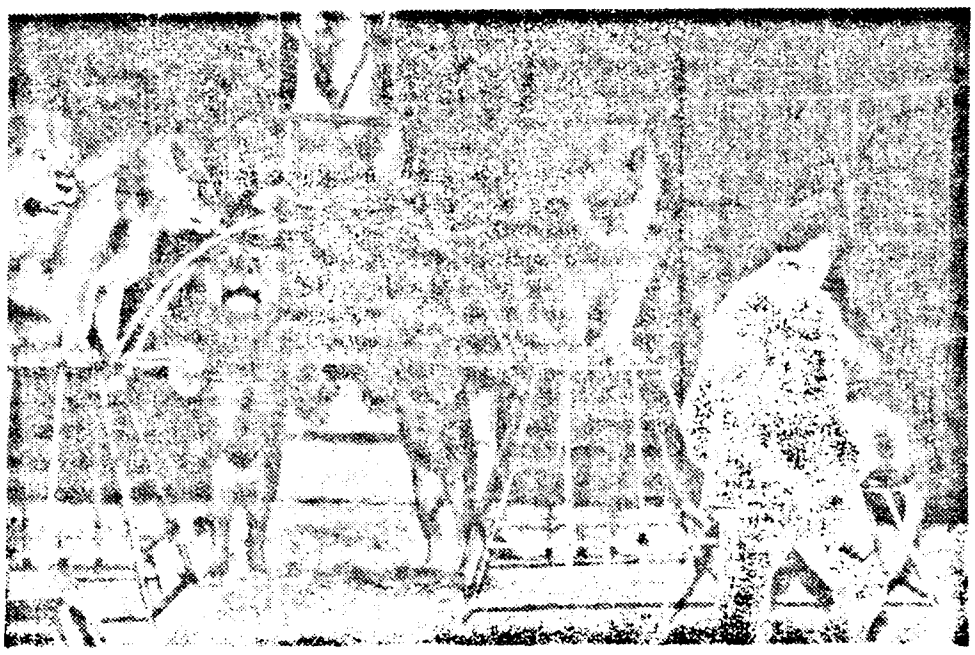

Egy ember és hét oroszlán. Ime a bukaresti cirkusz egyik legaktraktívabb száma. Az előadásokra szeptember 12—15 között kerül sor az UTA téren.

Filmvizió

Szeptember 10, vasárnap.

8.15. Reggeli torna. 8.30 Pionîroknak. 10.00 Falumúsor. 11.10 Zubin Mehta a Los Angeles-i szimfónikus zenekart vezényli. 12.00 A haza védelmében. 12.30 Magyar nyelvű adás: Avram Iancura emlékezünk. Kovách Géza jegyzete. Királyfalvi szőlőhegyen. Táncjáték a Maros művészegyüttes előadásában. Ipar és orvostudomány. Rostás Zoltán riportja a marosvásárhelyi Orvostudományi- és Gyógyszerészeti Intézet dr. Dienes Sándor vezette munkaegészségtani laboratóriumáról. Barangolás Marosvásárhely zenei múltjában. Beszélgetés Csiky Boldizsár zeneszerzővel. Fecsko Zoltán műsora. Gyermekklub. 14.00 Labdarúgás: Sportul Studentesc — Brassói Steagul Roşu (a második félidő vége). 15.45 Hirdetések. 15.55 Olimpiai játékok. 18.45 A civil — folytatásos film (II. rész). 19.15 Hirdetések. 19.20 1001 este. 19.30 Híradó. 20.20 Műsorismertetés. 20.05 A börtönőr — játékfilm. 21.45 Olimpiai játékok. 23.00 Híradó. 23.05 Kosárlabda müncheni képmagnó.

Előzetes filmkockák

A Daciaban francia-olasz koprodukcióban készült Az agy című filmet vetítik, mely a Párizs — Brüsszel vonalon közlekedő, különleges szállítmányt vivő gyorsvonat elleni banditatámadásról szól. Főszerepeit. **Jean Paul Belmondo** és a nemrég elhunyt, feledhetetlenül nagy színész, **Bourvill** játszák.

★

A Studioban **Cesare Zavattini** és **Vittorio de Sica** 1963-ban készült **Az üzlet** című alkotását láthatjuk. Keserű komédia ez a film, mely leleplezi a hatvanas évek Olaszországának úgynevezett „gazdasági csodáját", mely a valóságban a kapitalista társadalom áldáz kizsákmányoló jellegét igyekezett takarni. **Alberto Sordi** (Biciklitolvajok, Altona foglyai, Egy olasz Amerikában A biztosító orvosa), **Gianna Maria Canale** (Teodora, Scaramouche) és **Maria Grazia Buccella** (A rókák nyomában) játsszák a főszerepeket.

Betegség miatt elmarad a Nagyváradi Színház szeptember 11-ére hirdetett **Kié a gyerek?** című előadása. A jegyek érvényesek a szeptember 15-én, pénteken tartandó előadásra.

Apróhirdetések

ELADÓ részben beköltözhető kertes magánház, felvilágosítások Bányász, Soarelui utca 1. 15—16 órakor.

477

ELCSERÉLNÉM szép kétszobás, konyhás lakásomat két egyszobás, konyhás, esetleg egy háromszobás lakásra, str. Dornei 32, 11 lakás.

478

ELCSERÉLNÉM házfelügyelői lakásomat, havi fizetés 700 lej, Horia utca 3 szám.

479

GYÁSZJELENTÉS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a drága jó férj, testvér, nagybácsi Reymüller József hirtelen elhunyt.

Temetése ma, 10-én 17 órakor lesz a Pomenirea temetőből.

Bánatos özvegye és a gyászoló család.

481

Fájdalommal, megtört szívvel tudatjuk, hogy Papp Sándor, a drága jó férj, édesapa, és gyermekünk, tragikus körülmények közt elhunyt. Temetésére ma, vasárnap délután 3 órakor kerül sor a Pomenirea temető halottas házából.

A gyászoló Papp család

Népgyűlés Halmágyon

Avram Iancu halálának centenáriumáról tegnap Halmágyon népgyűlésen emlékeztek meg; méltatták a nagy forradalmár alakját, majd a halmágyi, dieci-i és almási kórusok, az Aradi Állami Színház művészei léptek fel a nagygyűlést követő díszelőadáson, s a pártról és hazáról szóló dalokat, illetve verseket mutattak be a színvonalas műsoron.

Hasonló ünnepi rendezvényekre került sor sokhelyütt, a megye művelődési házaiban és otthonaiban.

Öt perc kikapcsolódás

VÍZSZINTES: 1. Indonézia második legnagyobb szigete. 8. Nagyságrendben Indonézia harmadik szigete. 10. Tarka. 12. Kerti szerszám. 14. Török Zoltán. 15. Egymást elősző betűk. 17. ÓAE. 18. Vergilius eposzának címe. **21. Indonézia pénzneme. 23. Indonézia negyedik szigete.**

FÜGGŐLEGES: 2. Fegyvermárka. 3. Ember — olaszul. 4. Kevert rím. 5. Női név. 6. Fogadási összeg. (ékhiány), 7. Moldovai paraszt, aki tagja volt az 1857-es Ad-hoc-nak. **9. Indonézia legnagyobb szigete. 11. Indonéz aprópénz.** 13. A „Viața românească" című irodalmi folyóirat egyik alapító tagja. 16. Fordítva: gyümölcs. 17. Ókori-e? 19. Fél nulla. 20. IHB. 22. Régi római aprópénz. **Beküldendő:** vízszintes 1, 8, 21, 23, függőleges 9, 11.

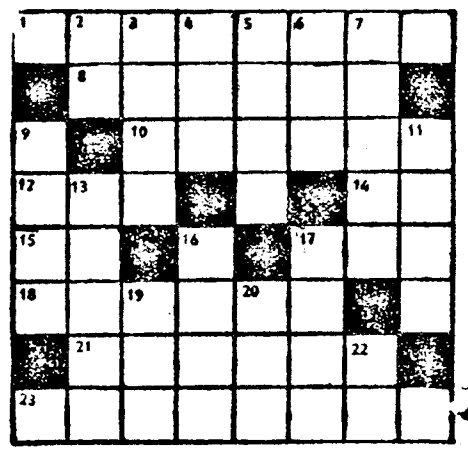

Helyes megfejtés (szeptember 5): Vergilius, Dumas, Burns, Ramuz, Descartes, Knight.

— Te Jenő, ezek a Kovácsék évek óta veszekednek, nem bírják egymást. Sehogy sem értem, miért nem válnak el.

— Azért, mert ekkora örömet egyik sem akar a másiknak szerezni.

Mai interjúnk

A szemüvegkeretekről

Augusztus 25—29 között rendezték meg Esztergomban — Magyar NK — az optikai lencséket és szemüvegkereteket gyártó összes európai cégek nemzetközi kongresszusát, amelyen meghívottként részt vett MĂRCULESCU NICOLAE mérnök, az aradi Progresul helyiipari vállalat igazgatója is. **Milyen tapasztalatokkal tértek haza, s ezek milyen mértékben alkalmazhatók nálunk?** Ime beszélgetésünk fő témája.

— A kongresszus sikeréhez küldöttségünk is jelentős mértékben hozzájárult. Elmondtuk tapasztalatainkat a szemüvegkeret gyártása terén, de ugyanakkor sokat is tanultunk.

— Milyen téma vagy témák köré összpontosult a vita?

— Egész sor új módszer alkalmazását említették meg, ami az optikai lencséket és szemüvegkereteket illeti. A kongresszuson részt vevő NDK-beli, osztrák és magyar cégek bemutatták új termékeiket. Azt tapasztaltuk, hogy az általános irányzat a fémkeret. Ezek, amellett, hogy praktikusak, esztétikusak is. A másik fő kérdés az optikai lencsék termelése volt. Ez kevésbé érdekelt bennünket, de mint érdekességet elmondom, hogy egyre nagyobb tért hódít a több fókuszos lencse.

— Említette, hogy egyre nagyobb tért hódít a fémkeret. Mi a helyzet a műanyag kerettel, hiszen köztudott, hogy önök ezt gyártják.

— Mi egyelőre celluloidot használunk. Máshol már ebből az anyagból nem gyártják a kereteket. A kongresszuson megmagyarázták hátrányát: gyúlékony, törékeny. Ezenkívül szóba került az is, hogy a szemüveg viselése nem csak divat. Ezért a viselők arra törekednek, hogy a keret összhangban legyen az arc vonalával is. Így az optikusok feladata, hogy ajánlják a viselőnek, milyen keret illik arcához.

— Bizonyára a tapasztalatcsere alkalmával tárgyalásokat is folytattak.

— Igen. Szeretnénk kooperálni a magyar Granvizusz céggel olyan értelemben, hogy ők szállítsák a fémkeretet, s mi gyártsuk a műanyagrészt.

— Gazdaságilag kifizetődő lenne ez a kooperálás?

— Igen, mert csak a kézimunkát exportálnánk, ami ideális, s az import értéke ennek alig 50 százaléka.

— Önök nem vezetik be a fémkeretek gyártását?

— Sajnos, egyelőre erre nincs lehetőség, mert ez új gépeket, új gyártási technológiát igényel. De mint említettem, kooperálás révén igen.

— Mivel az országban az önök vállalata az egyedüli, amely szemüvegkereteket gyárt, így hát sok százezer ember viseli gyártmányaikat. Milyen változás, új várható ezen a téren?

— A tapasztalatok alapján a vállalat kreációs osztályának főnökével — Kocsis Lajossal, aki szintén részt vett a megbeszélésen — új típusokat, s bővebb választékot hozunk forgalomba, s a jövőre Bratislavában sorra kerülő kongresszuson mi is bemutathatjuk majd termékeinket, amelyek elérik a világszínvonalat.

— Köszönjük a tájékoztatást, s várjuk az új termékeket.

Harmadszor is...

UTA—Dinamo 0:1 (0:0)

UTA stadion, 15 ezer néző. Vezette: Rainea Nicolae (Bîrlad) — Ciolan Ioan (Iaşi) és Păunescu Emil (Vaslui). Csapatok: UTA: Vidák — Biró, Leretter, Pozsonyi, Popovits — Domide, Petescu, Pîrvu — Axente, Kun II., Sima. DINAMO: Constantinescu — Cheran Dobrău, Sandu, Deleanu — Sălceanu, Dinu, Nunweiller — Lucescu, Dumitrache, Dumitrescu

GÓLLÖVŐ: Lucescu (67. perc).

SZÖGLETARÁNY: 11:6 (6:2).

Hát, igen. Batacliu tényleg nem játszott, s ezúttal Dumitrache sem lőtt gólt, mégis kikaptunk; a tavalyi és a tavalyelőtti vereségért nem sikerült most sem visszavágnunk.

Pedig olyan szépen indult minden! A szemerkélő eső ellenére sokan jöttek ki a rangadóra, mintegy 15 ezer néző tapsolta meg a 300. bajnoki mérkőzését játszó Petescu Mirceát, akinek a klub vezetősége és Rainea játékvezető virággal kedveskedett. Mint később kiderült: jobb lett volna, ha a bíró a virágot hazaviszi a feleségének és inkább a játékvezetésre összpontosít...

Nem, nem azt akarjuk mondani, hogy a játékvezető nyerte meg a Dinamonak a találkozót, hiszen a fővárosiak gólját a 67. percben (Dumitrescu elfutása után) mégiscsak Lucescu csúsztatta fejjel a hosszú sarokba, de azt nyugodt lelkiismerettel állíthatjuk, hogy „huncut" ítéleteivel Rainea gyakran törte meg a gyengébb napot kifogó, de igen lelkesen rohamozó UTA lendületét, a 87. percben pedig, amikor Dumitrache sipszó után szándékosan megrúgta Biró Gábort, és ezért csak sárga-cédulás figyelmeztetést kapott (Brosovszkynak ugyanezért kiállítás és háromfordulós felfüggesztés „dukált", ugyebár), még a legjobbhiszemű néző is meggyőződhetett: Rainea Nicolae szive és sipja ismét a fővárosiakhoz húzott.

De hagyjuk a játékvezetőt, s nézzük meg inkább, mi segítette elő a fővárosiak győzelmét. A textilgyáriak nagy (talán túlságosan is nagy) ambícióval vetették magukat a küzdelembe, de rohamaik nem voltak eléggé átgondoltak, megfontoltak, a támadásokból hiányoztak a rajtaütésszerű, a meglepetés erejével ható elemek, a hátvédek és a lepattanó labdákat összeszedő fedezetek „átlőtték" a középpályát, s ezáltal egyoldalú, statikus lett az UTA játéka. A magasan keresztbetvelt labdákat a helyzeti előnyben lévő Dinamo-védők mindig könnyűszerrel hárították, majd a középpályások és a hátrahúzva játszó Dumitrescu Florin lapos, pontos átadásokkal közelítették meg Vidák kapuját. A fővárosiak — különösen a második félidőben — uralták a középpályát, s a találkozó sorsa végeredményben itt dőlt el.

Lucescu gólja után az UTA még a korábbinál is nagyobb akarással rohamozott, de ezúttal a szerencse is elpártolt tőle, mert Popovits (69. p.) és Domide (85. p.) gólba tartó lövését Dinunak, illetve Cherannak sikerült kifejelnie a kapuból.

A pattanásig feszült légkörben lejátszott találkozón a nyugodtabb csapat győzött, de az UTA legalább döntetlent érdemelt volna. Ezt nem a gólhelyzetek, hanem a mintegy 70 perces mezőnyfölény alapján állítjuk. A piros-fehér csapatból a még nem teljesen egészséges Vidák, valamint a közvetlen védelem tünt ki. A középpályásoknak és a csatároknak ezúttal nem ment a játék, csak Sima játszott elfogadhatóan. A Dinamo és egyben a mezőny legjobbja Dumitrescu Florin volt.

A főpróba tehát nem sikerült. Marad a díszelőadás, a Norrköping elleni UEFA Kupa találkozó. Bízunk benne, hogy Petescuék becsülettel és eredményesen fogják képviselni az aradi labdarúgást.

OROSZHEGYI KÁROLY

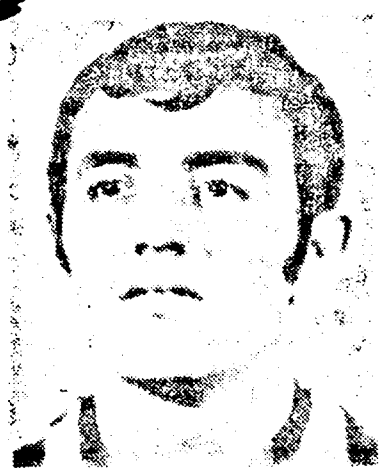

Köszöntünk, Mircea!

Mintegy 15 évvel ezelőtt történt, egy nyúlánk, szőke legény jelentkezett az UTA ifjúsági labdarúgó-csapatánál. Középcsatár vagyok, mondta félénken, próbajátékra jelentkezem, a nevem Petescu Mircea. És Arad sportközvéleménye hamarosan közelebbről is megismerhette a harcos felfogású, jól fejelő labdarúgót. Az első, amire felfigyeltünk, Mircea küzdenitudása volt. Nem ismert lehetetlent, nem ismert elveszett labdát, s az akkor még a középmezőnyben vergődő első csapat edzői is hamarosan felfigyeltek a lendületesen kapura törő csatárra.

Nem, sohasem tartozott a kivételes adottságokkal rendelkező játékosok közé. De nagyon szerette a labdarúgást! A fáma szerint egyszer — még az ifjúsági csapatban játszott — megtörtént, hogy lekéste a Pécska—Arad-járatot, de mindenképpen ott akart lenni csapata mérkőzésén, és mintha ez a legtermészetesebb dolog lenne — egyszerűen begyalogolt Aradra... Az UTA első csapatában a középcsatár poszton mutatkozott be, aztán hátrább került, a fedezetsorba, majd miután sikeresen felvételizett az egyetemen, és átigazolta a Temesvári Politehnica, egyre többször húzta magára a hármas számú mezt. Az UEFA Tornát nyert román ifjúsági válogatottban is középhátvédet játszott. Csapatkapitány volt. Később leigazolta a Steaua, s a fővárosi katonacsapatból került be a nagyválogatottba. De aztán, amikor átszervezték a Steauat, egyre ritkábban jutott szóhoz, érdemtelenül mellőzték, s Mircea érezte, hogy „levegőt kell változtatnia". Sohasem tartozott a vándormadarak közé, így első gondolata az volt, hogy hazajön anyaegyesületébe. És jól választott. De az UTA is! Petescu másodszori textilgyári szereplése egybeesik az UTA másodvirágzásával. A piros-fehér csapat azóta állandóan az élmezőnyben szerepel, kétszer nyert bajnokságot, s a nemzetközi „hadszintéren" is több nagy sikert ért el. Mindezekből jelentős mértékben kivette a részét a csapat „napszámosa", az „ütközőt" játszó Petescu csapatkapitány is. Legfőbb jellemzője még mindig az áldozatkészség, a küzdeniakarás. Szánt szándékkal nem írtuk meg, az ünnepi hangulatra tartogattuk a sztorit, amely talán a legjellemzőbb Petescura: a Rapid elleni találkozón megsérült, öt öltéssel varrták össze a lábán a sebet, de csapatát nem hagyta cserben, végigjátszotta, végigszenvedte a 90 percet. Tegnap 300. bajnoki mérkőzésén szerepelt Petescu Mircea. Klubtársai, vezetői és a népes szurkolótábor is melegen köszöntötte. Szerény portrévázlatunkkal mi is ezt próbáltuk megtenni.

O. K.

SAKK

A 17. játszma

Szpasszkij ebben a játszmában minőségelőnye ellenére sem tudott boldogulni. A függőjátszma gyors döntetlenre végződött.

Pirc védelem

Szpasszkij—Fischer

1. e4, d6 (Meglepetés! Fischer még nem játszotta komoly partiban ezt a megnyitást.) 2. d4, g6 3. Hc3, Hf6 4. f4, Fg7 5. Hf3, c5. 6. dc5:, Va5 7. Fd3 (He4: ellen.) 7. —, Vc5: 8. Ve2, 0—0 9. Fe3, Va5 10. 0—0, Fg4 11.. Bad1, Hc6 12. Fc4, Hh5 (Fischer hű marad önmagához: konkrét fenyegetéssel igyekszik szükíteni a választékot, s bízik abban, hogy a gyalognyeréssel magára vont ellenséges támadást majd csak kibirja valahogy. Némi joggal, hiszen védekező képessége ezen a párosmérkőzésen eddig „csodákat" művelt). 13. Fb3!, Fc3: 14. bc3:, Vc3: 15. f5! (Fejlődési fölény és futópár mellett vonalak és átlók nyitása az adott játék, még esetleges újabb gyalogáldozat árán is.) 15. —, Hf6 16. h3, Ff3: 17. Vf3:, Ha5 18. Bd3, Vc7 19. Fh6!, Hb3: 20. cb3:, Vc5+ 21. Khl, Ve5 (a minőséget mentő 21. —, Bfc8-ra a 22. Fg5!, Ve5 23. Ff6:, Vf6: 24. fg6:, Vf3: 25. gh7+, Kh7: 26. Bdf3:, f6 27. Bg3 után viszont a Bf4 fenyegetés ellen nincs jobb 27. —, Bg8-nál s erre a bástyacsere majd Bc1 világost kedvezőbb végjátékba vezetné.) 22. Ff8:, Bf8: 23. Be3, Bc8 24. fg6:, hg6: 25. Vf4 Vf4: 26. Bf4, Hd7 27. Bf2, He5 28. Kh2, Bc1 (ezzel sietni kell, mert például 28. —, Kg7-re 29. Bee2, Hd3 30. Bc2 után már egyszerű a dolog.) 29. Bee2, Hc6 30. Bc2, Be1 31. Bfe2, Ba1 32. Kg3, Kg7 33. Bcd2, Bf1 34. Bf2, Be1 35. Bfe2, Bf1 36. Be3, a6 37. Bc3, Be1 38. Bc4, Bf1 39. Bdc2, Ba1 40. Bf2, Be1 (függő) 41. Bfc2, g5 42. Bc1, Be2 43. B1c2, Be1 44. Bc1, Be2 45. B1c2 és döntetlen lépésismétléssel.

Vasárnapi sportműsor

LABDARÚGÁS

B OSZTÁLY: CFR — Corvinul (11.00). C OSZTÁLY: Vagonul — Constructorul (CFR stadion, 9.15). **Megyei bajnokság:** Dorobánc — Pécska (16.00), Libertatea — FZ (10.00), Szerszámgépgyár — Foresta (FZ, 10.30), Pankota — Şiriana (10.00), Ineul Victoria — Kürtös (10.30), Vinga — AS Victoria (16.00), Chişineu Criş — Beliu (16.00), Sebes — Lippa (16.00). **Municipiumi bajnokság:** Mureşul — Zimándköz (16.00), Vörös Trikó — Szépfalu (Üvegház 10.00), Motorul — Fintinele (10.00), Villám — Fakert (11.00), Arădeanca — Vladimirescu (Üvegház, 12.00), Indagrara — Tisa Nouă (10.00), Aluniş — Hermesz (16.30). **Területi bajnokság:** Fiszkut — Fenlak (16.30), Nagylak — Iratos (16.30), Ság — Tornya (12.00), Kispereg — Szentmárton (16.30), Sofronya — Székesút (16.00), Sajtény — Mácsa (16.30), Soborsin — Szőlős (15.00), Kovaszinc — Olari (16.00), Electrometal — Gurahonc (11.00), Gyorok — Vărădia (16.00), Caporal Alexa — Zabrány (16.30). **Ifjúsági találkozók:** UTA — Vagonul (11.00) és Sportiskola — CFR (13.00) a Gloria stadionban.

KÉZILABDA

B osztályú női mérkőzés: Teba — Jiul (Constructorul, 11.00).

OLVASD ÉS TERJESZD

a Vörös Lobogót!

A Nagyváradi ITA közli,

hogy az Arad megyei — aradi, almási és lippai — autóbázák 17—35 év közötti fiatalokat vesznek föl a gépkocsivezető szakmára képesítő iskolába.

(965)

Pankota város néptanácsa közli

A HELYI ÓCSKAPIAC MEGSZÜNTETÉSÉT.

Az Arad Megyei Turista Hivatal keres

középiskolát végzett (érettségi bizonyítvánnyal rendelkező, vagy érettségit nem tett) legfeljebb 25 esztendős fiatalokat

— a szakács és éttermi felszolgáló szakmákban való kiképzésre.

Jelentkezhetnek a világnyelveket ismerő fiatalok.

Mindennemű felvilágosítást a hivatal személyzeti osztálya nyújt (az Astoria szálló épületében).

★

Az Arad Megyei Turista Hivatal meghatározott időre alkalmaz

— fűtőt (nyugdíjas is lehet).

További felvilágosításokat a személyzeti osztály nyújt.

(937)

Bulgária nemzeti ünnepe alkalmából

Felvonulás Szófiában

SZÓFIA — Constantin Amaritei, az Agerpres tudósítója közli:

Bulgária nemzeti ünnepe alkalmából nagy felvonulás volt Szófiában.

A Szeptember 9 téren felállított díszemelvényen Todor Zsivkov, a BKP KB első titkára, az Államtanács elnöke, Sztanko Todorov, a BKP KB Politbürójának tagja, a Minisztertanács elnöke, más bolgár párt- és államvezetők, külföldi vendégek foglaltak helyet. A téren felvonultak a bolgár dolgozók jelszavas táblákkal, jelentették terveljesítési sikereiket. Számottevően túlteljesítették az első nyolchavi előirányzatokat a kremikovci kohászati kombinát dolgozói és építői, a Balkankar gépgyárlói, az Energoprojekt tervezői, a Balgarplod állami gazdasági szövetség kollektívája és mások.

Nagygyűlés Phenjanban

Amint a Koreai Központi Távirati Ügynökség közli, nagygyűlést tartottak Phenjanban a Koreai NDK kikiáltásának 24. évfordulója alkalmából. Ott volt Coj En Gen, a Koreai Munkapárt KB Politikai Bizottságának tagja, a Legfelsőbb Népi Gyűlés Elnökségének elnöke, Pak Szen Cser, a Koreai Munkapárt KB Politikai Bizottságának tagja, a Miniszteri Kabinet alelnöke, O Zsin U, a Koreai Munkapárt KB Politikai Bizottságának tagja, a koreai néphadsereg nagyvezérkari főnöke, más párt- és államvezetők.

A nap jelentőségét O Zsin U méltatta.

A Koreai NDK pártja és kormánya következetesen szorgalmazta a független és demokratikus nemzeti újraegyesítés ügyét, és határozottan küzdött ennek az irányvonalnak a megvalósításáért. A jelenlegi helyzetben elő kell mozditani a nemzeti újraegyesítést az Észak és a Dél összes hazafias erőinek, az egész nemzetnek a mozgósításával — hangoztatta a többi között.

Brandt—Pompidou megbeszélés

BONN — Vasile Crișu, az Agerpres kiliöntudósítója közli:

Georges Pompidou francia államelnök szombaton a München melletti Feldafing am Starnbergerseeben megbeszélést folytatott Willy Brandt szövetségi kancellárral.

A találkozó után a kancellár kijelentette az újságíróknak: egyaránt kifejezték azt az óhajukat, hogy a bővített Közös Piac hétfőn és kedden Rómában ülésező külügyminiszterei, gazdasági és pénzügyminiszterei jussanak kielégítő eredményre, amely szolgáljon alapul az október 19 és 21 között összeülő csúcsértekezlethez.

A nyugatnémet és a francia álláspont számos kérdésben erősen közeledett egymáshoz, noha még vannak különbségek és nézeteltérések — hangoztatta Pompidou elnök. A francia államelnök egyébként kijelentette, nincs megelégedve a csúcsértekezlet eddigi előkészítésével. Remélem és elvárom — mondotta —, hogy a hétfői és keddi miniszteri összejöveteleken pozitiv javaslatok szülessenek.

SAIGON (Agerpres).

Az utóbbi 24 órában heves harcok folytak Trien Phuoc város környékén a hazafias erők és a saigoni egységek között. A hazafiak támadást intéztek Da Nang közelében a saigoni csapatok egyik állása ellen, valamint a Camp Evans támaszpont ellen és súlyos veszteségeket okoztak az ellenségnek. Heves harcok folytak Quang Tri és An Loc övezetében is.

CITIUS ALTIUS FORTIUS — MÜNCHEN '72

Tudósítások a szombati versenyekről

(Ilie Goganak, az Agerpres tudósítójának telefonjelentése):

Vége felé közeledtek a XX. nyári olimpiai játékok, amelyeket két héten át rendkívüli érdeklődéssel követett a világ sok millió sportrajongója.

Az olimpia utolsó előtti napja a román csapat szurkolói számára az evezés napja volt. Már korán reggel elindultak Feldmöchingbe sportküldöttségünk összes tagjai, a kísérő személyek, újságírók, hogy szemtanúi legyenek a kajak-kenu versenyek döntőjének.

Három órai izgalmas versenyek után a román sportolók négy olimpiai érmet gyűjtöttek össze: egy aranyat, két ezüstöt és egy bronzot. A döntőben részt vevő többi román együttes 5., illetve 6. helyezést ért el.

A döntő hét versenyszámának eredménye a következő volt:

Kenu egyes: 1. Ivan Patzaichin (Románia) — 4 p 08,94 mp 2. Wichmann Tamás (Magyarország) — 4 p 12,42 mp 3. Detlef Lewe (NSZK) — 4 p 13,63 mp.

Kenu páros: 1. Szovjetunió — 3 p 52,60 mp 2. Románia (Ivan Patzaichin — Serghei Covaliov) — 3 p 52,63 mp 3. Bulgária.

Kajak egyes: 1. Alekszandr Szaparenko (Szovjetunió) — 3 p 48,06 mp 2. Rolf Peterson (Svédország) 3 p 48,35 mp 3. Csapó Géza (Magyarország) 3 p 49,38 mp.

Kajak páros: 1. Szovjetunió — 3 p 31,23 mp 2. Magyarország — 3 p 32 mp 3. Lengyelország... 5. Románia.

Kajak négyes: 1. Szovjetunió — 3 p 14,02 mp 2. Románia (Aurel Vernescu, Mihai Zafiu, Roman Vartolomeu, Atanase Sciotnic) — 3 p 15,07 mp 3. Norvégia.

Női kajak egyes: 1. Julia Rjabicsinszkaja (Szovjetunió) — 2 p 03,17 mp 2. Mieke Jaapies (Hollandia) 3. Pfeffer Anna (Magyarország)... 6. Maria Nichiforov (Románia).

Női kajak páros: 1. Szovjetunió — 1 p 53,50 mp 2. Német DK 3. Románia (Maria Nichiforov — Viorica Dumitru).

Birkózóink a kötöttfogásban továbbra is nagy tapsot aratnak példás kombattivitásukért. A figyelem központjában kétségtelenül Gheorghe Berceanu (48 kg) áll, aki tegnap pontozással győzött Drechsel (NDK) ellen. Ez volt bajnokunk negyedik egymásutáni győzelme, amelyekből hármat tussal nyert meg és csupán egy hibapontal jutott be az 5. fordulóba, ahol olimpiai érmet esélyes. Következő ellenfele a bolgár Angelov lesz. Az 57 kg súlycsoportban Ion Baciu pontozással győzött a japán Yamamoto ellen, a 62 kg súlycsoportban Ion Păun döntetlent ért el Wehling (NDK) ellen. Ugyancsak döntetlen Ion Gabor és a csehszlovák Janota küzdelme a 82 kg súlycsoportban.

Az atlétikai versenyek utolsó előtti napján három versenyszámban rendeztek döntőt zsúfolt lelátók előtt.

Elsőnek a súlydobók kezdték meg a küzdelmet. A versenyszám történetében legmagasabb szintű összecsapás után öt sportoló dobott 21 méteren felül, s a győzelmet meglepetésszerűen a lengyel Wladislaw Komar szerezte meg.

A versenyszám végeredménye: 1. Wladislaw Komar (Lengyelország) — 21,18 m — új olimpiai rekord 2. George Woods (USA) — 21,17 m 3. Hartmut Briesnick (NDK) — 21,14 m.

A férfi távolugrásban a következő eredmény született: 1. Randy Williams (USA) — 8,24 m 2. Hans Baumgarner (NSZK) — 8,18 m 3. Arnie Robinson (USA) — 8,03 m.

Az utolsó döntőben, az 1500 m női síkfutásban Ljudmilla Bragina szovjet atlétanő szenzációs világrekordot állított fel 4 p 1,4 mp-cel.

A versenyszám eredménye: 1. Ljudmilla Bragina (Szovjetunió) 2. Gunhild Hofmeister (NDK) 3. Paola Pigni-Cacchi (Olaszország).

Délelőtt a női diszkoszvetésben országunk három képviselője: Argentina Menis, Carmen Ionescu és Lia Manoliu első dobással bejutott a döntőbe. Argentina Menis 61,58 métert dobott és ezzel új olimpiai rekordot ért el. A döntőben 12 atlétanő vesz részt.

Férfi magasugrásban 19 atléta teljesítette a szintet (2,15 m). Közöttük Ioan Serban is bejutott a döntőbe.

Párbajtőrvívásban lebonyolították a csapatverseny negyeddöntőit és elődöntőit. Svájc csapata 9:2 arányban győzött Románia válogatottja ellen, s ezzel bejutott az elődöntőbe.

Az elődöntőben a következő eredmények születtek: Svájc — Franciaország 8—5 Magyarország — Szovjetunió 8—5. Az aranyéremért Magyarország és Svájc csapata küzd. A bronzéremért a Szovjetunió csapata 9—4 arányban győzött Franciaország válogatottja ellen.

Az 5—8. helyekért folyó versenyben Románia 9—5-re nyert Norvégia ellen, majd 9—3-ra Lengyelország csapata ellen. Ezzel a román csapat az 5. helyre került.

LEGFRISSEBB HÍREINK

Csi Ten-kuej elvtárs, a Kínai KP KB Politbürójának póttagja fogadta a Román Kommunista Párt aktivista-csoportját, amely Victor Bolojan elvtárs, az RKP KB tagja, az RKP Bihar megyei bizottságának első titkára vezetésével pihenőszabadságát a Kínai NK-ban tölti.

A találkozón részt vett Iosif Chivu, Románia pekingi ideiglenes ügyvivője.

Az ebből az alkalomból tartott megbeszélés meleg baráti légkörben folyt le.

Walter Stoessel, az USA külügyminiszterének európai ügyekkel megbizott tanácsosa a képviselőházban kijelentette, hogy országa kész Helsinkiben megbeszéléseket folytatni a Kelet és Nyugat közötti kapcsolatok javításáért. Véleménye szerint az összeurópai biztonsági és együttműködési konferencia újabb lépést jelent ebben a folyamatban. Kiemelte továbbá, hogy a megbeszélésekre való előkészületek a nyugati országokban haladást értek el. Mint hozzátette, ha nem történik semmi előrelátthatatlan, a sokoldalú előkészítő tanácskozásokra ez év második felében, a konferenciára pedig 1973-ban sor kerülhet.

Szamir Mobarak, Libanon ENSZ-képviselője panaszt nyújtott át Huan Huanak, a Kínai NK ENSZ-képviselőjének, a Biztonsági Tanács soros elnökének a Libanon elleni pénteki izraeli légitámadás kapcsán. A panaszlevél rámutat, hogy az izraeli légitámadás ismét súlyosan megsértette az Izrael és Libanon közötti tűzszüneti egyezményt, az ENSZ-alapokmányt és a Biztonsági Tanács határozatait.

A UPI és a France Presse továbbította egy szíriai katonai szóvivő bejelentését, amely szerint szíriai légikötelékek szombat délben bombázták az izraeli megszállás alatt lévő Golan-magaslat izraeli állásait. Hozzátette, hogy a kialakult légicsatában a szíriai pilóták lelőttek két izraeli gépet, s ugyanakkor három gépet vesztettek.

★

Egy Tel Aviv-i katonai szóvivő közölte, hogy az izraeli légierő szombaton tűz alá vette azokat a szíriai légikötelékeket, amelyek megpróbáltak támadást intézni a Golan-magaslaton elhelyezett izraeli állások ellen — jelentette a Reuter, a France Presse és az UPI.

Olaszországon észak—dél irányban pénteken nagyerejű vihar sepert végig, és óriási anyagi károkat okozott. Rómában a másfélórás felhőszakadás következtében sok helyen 60 centi magas víz állt, s megakadályozta a forgalmat. Több helyről talajcsuszamlásokat jelentettek.

Milánóban a rossz látási viszonyok miatt számos közlekedési baleset történt.

A román—nyugatnémet vegyesbizottság Bonnban tartott ülésszakán megvizsgálta a két ország közötti kereskedelmi cserék és műszaki-gazdasági kooperáció további fejlesztésének lehetőségeit.

A tárgyalások befejeztével Constantin Oancea bonni román nagykövet jelenlétében parafálták az 1973. évi árucseréről szóló jegyzőkönyvet és aláírták a műszaki-gazdasági kooperációra vonatkozó jegyzőkönyvet.

Az utóbbi időben Hondurasban egyre több nehéz gazdasági probléma merül fel. A munkaképes lakosság 25 százaléka munkanélküli, az élet pedig 1971 januárja és 1972 augusztusa között mintegy 40 százalékkal drágult.

Feszült a helyzet a falvakon. A parasztság elégedetlenségének elfojtására a hatóságok csapatokat vezényeltek ki.

Az Egyesült Államokban folytatódik a North-West Airlines légiforgalmi társaság 1600 pilótájának 70 napal ezelőtt kirobbant sztrájkja. A sztrájkolók szakszervezetének vezetői kijelentették, hogy a sztrájkot mindaddig folytatják, amíg követeléseiket ki nem elégítik.

A nagy esőzések okozta talajcsuszamlások következtében öt ember életét vesztette, nyolc megsebesült az Oszakától délre elterülő Shikoku tartományban. Az országúti és a vasúti forgalom átmenetileg szünetel. Mentőcsapatok állítják helyre a természeti csapás sújtotta vidék kapcsolatát a külvilággal.

Pénteken egy túlzsúfolt autóbusz az országútról egy tóba zuhant Pnom Penh közelében. Rendőrségi értesülés szerint az ötven utas életét vesztette.

Hatalmas tűz ütött ki Dzsakarta egyik legnépesebb kerületében. Hivatalos adatok szerint 100 épület a tűz martalékává lett, mintegy 700 lakás megsemmisült és több mint 5000 személy hajléktalanná vált.

Kréta-szigetén, Iraklion helység közelében szakadékba zuhant egy autóbusz. A szerencsétlenség következtében 21 személy életét vesztette, a többi 28 pedig súlyosan megsebesült. A szerencsétlenség okai ismeretlenek.

Szeptember 8-án felavatták a Moszkva—Szófia automata telefonvonalat. Az új nemzetközi vonalon a szükségleteknek megfelelően tíz pótcsatornát helyeztek üzembe.

Vörös Lobogó szerkesztősége: Republicii út 81. szám. Telefon 124-14, 116-92, 130-67, 151-67, 146-74. Kiadóhivatal 128-34. Nyomda 120-77 Tip. Arad. 40 168